

**«Қазақстан – Зираат Интернешнл Банк» Еншілес Банкі»
Акционерлік қоғамы**

**Шоғырландырылған қаржылық есептілік ХҚЕС
бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дайындалған.
Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі**

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	2
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1	Ұйымдық құрылым және қызметінің сипаттамасы	5
2	Топ өз қызметін іске асыратын экономикалық орта	6
3	Есеп саясаты туралы маңызды ақпарат	6
4	Маңызды есеп пайымдамалары және бағалау	8
5	Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану	9
6	Жаңа стандарттар және түсінік беру	9
7	Сегменттер бойынша ақпарат	10
8	Ақша қаражаты және оның бағамалары	14
9	Басқа банктердегі қаражат	15
10	Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	16
11	Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер	16
12	Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	32
13	Басқа активтер	35
14	Сатуға арналған айналымнан тыс активтер	36
15	Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	36
16	Клиенттердің қаражаты	37
17	Жалдау бойынша міндеттемелер	38
18	Басқа міндеттемелер	38
19	Капитал	38
20	Пайыздық кірістер мен пайыздық шығыстар	39
21	Кредиттік залалдар бойынша шығыс	40
22	Комиссиялық кірістер мен шығыстар	41
23	Әкімшілік және басқа да операциялық шығыс	42
24	Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	42
25	Шарттық және шартты міндеттемелер	44
26	Тәуекелдерді басқару	47
27	Өділ құнды бағалау	62
28	Қаржылық емес активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдеріне жасалған талдау	66
29	Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету	67
30	Капиталдың жеткілікті болуы	68
31	Есепті күннен кейінгі оқиғалар	69

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақстан – Зираат Интернешнл Банк» Еншілес Банкі» АҚ Акционерлеріне және Директорлар кеңесіне:

Біздің пікір

Біздің пікірімізше, шоғырландырылған қаржылық есептілік «Қазақстан – Зираат Интернешнл Банк» Еншілес Банкі» АҚ (бұдан әрі - «Банк») және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірге – «Топ») 2024 жылғы 31 желтоқсандағы шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сонымен қатар көрсетілген күнге аяқталған жылдағы шоғырландырылған қаржылық нәтижелері мен шоғырландырылған ақша қаражатының қозғалысын барлық маңызды жағынан ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес шынайы түрде көрсетеді.

Аудит мәні

Біз Топтың келесілерді қамтитын шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік:

- 2024 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есеп;
- көрсетілген күнмен аяқталған жылдағы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп;
- көрсетілген күнмен аяқталған жылдағы меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп;
- көрсетілген күнмен аяқталған жылдағы ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп;
- есеп саясаты туралы маңызды ақпарат және басқа да түсіндірме ақпаратын қоса алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер.

Пікір білдіру негіздемесі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз бұдан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті бойынша жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған.

Біздің аудиторлық дәлелдер пікір білдіруіміз үшін негіз болуға жеткілікті әрі тиісті деп есептейміз.

Тәуелсіздік

Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары кеңесі шығарған Кәсіби бухгалтерлердің халықаралық әдеп кодексіне (Халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) (БХӨСК кодексі) және Қазақстан Республикасындағы біздің шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитімізге қолданылатын әдеп талаптарына сәйкес Топқа тәуелсіз болып табыламыз. Біз шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитімізде қолданылатын БХӨСК кодексіне және Қазақстан Республикасының әдеп талаптарына сәйкес басқа да әдеп міндеттемелерін орындадық.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың шоғырландырылған қаржылық есептілігі үшін жауапкершілігі

Басшылық осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дайындалуы мен әділ ұсынылуы үшін және алаяқтық немесе қателік салдарынан елеулі бұрмаланулары жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға және басшылық Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілік жасауға жауапты.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындалуын қадағалауға жауапты.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілікте алаяқтық немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалаулар жоқ екендігіне ақылға қонымды сенімділіктің болуы және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытынды шығару болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік – бұл жоғары деңгейдегі сенімділікті білдіреді, бірақ ол ХАС-қа сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулар болған жағдайда оларды ерқашан анықтайтындығына кепілдік бермейді. Бұрмалау алаяқтық әрекеттердің немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың осы шоғырландырылған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде болжауға болатын болса, маңызды болып есептеледі.

ХАС-қа сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күдікшілікті сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесі әрекеттерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдемелерді аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау тәуекелі қателік нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау тәуекелінен жоғарырақ, себебі алаяқтық әрекеттер сөз байласуды, жалғандықты, қасақана өткізіп жіберуді, ақпаратты бұрмалап ұсынуды немесе ішкі бақылау жүйесінен тыс іс-әрекеттерді қамтуы мүмкін;
- Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, мән-жайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесі туралы түсінік аламыз;
- қолданылған есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз;

- біз басшылықтың есеп жүргізу үшін үздіксіз қызмет негізін қолдануының орындығы туралы қорытынды жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне айтарлықтай күмән тудыруы мүмкін оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты айтарлықтай белгісіздік бар ма деген қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық есепте шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі ақпаратты тиісті түрде ашуға назар аударуымыз керек немесе, егер мұндай ақпаратты ашу тиісті түрде болмаса, пікірімізді өзгертуге тиістіміз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есеп жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін;
- тұтастай алғанда, шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпаратты ашуды, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуын қамтамасыз ету үшін бақылаймыз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік бойынша пікір білдіру үшін Топ ішіндегі субъектілердің немесе бизнес-бірліктердің қаржылық ақпаратына қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдер алу үшін топтық аудитті жоспарлау және орындау. Біз Топтың аудитін басқаруға, бақылауға және жүргізуге жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін толық жауаптымыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен өзара ақпараттық қатынастар жасаймыз, оларға өзге ақпараттан бөлек, жоспарланған аудиттің көлемі мен мерзімдерін, сондай ақ, аудит нәтижесінде туындаған маңызды ескертпелер туралы, оның ішінде, аудит барысында айқындалған ішкі бақылаудың маңызды жетіспеушіліктері туралы мәлімет береміз.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС атынан

PricewaterhouseCoopers

Бекітілген:

Азамат Қонратбаев
Басқарушы директор
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
(Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігінің
1999 жылғы 21 қазандағы № 0000005
Бас мемлекеттік лицензиясы)

Қол қойылған:

Айгуль Ахметова
Партнер
Орындаушы аудитор
2012 жылғы 27 тамызындағы №0000083
Аудитордың біліктілігі куәлігі)

2025 жылғы 20 наурыз

Алматы, Қазақстан

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ИНТЕРНЕШНЛ БАНК» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайы туралы шоғырландырылған есеп

Мың Қазақстан теңгесімен	Еск.	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаты және оның баламалары	8	105,214,700	105,227,639
Басқа банктердегі қаражат	9	-	1,140,673
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	10	1,027,054	1,032,340
Инвестициялар		7,001	7,001
Клиенттерге берілген кредиттер	11	172,082,310	106,391,744
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		26,594	26,278
Басқа активтер	13	1,792,888	1,796,198
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша актив		1,170	345
Негізгі құралдар	12	4,823,669	5,226,740
Материалдық емес активтер	12	792,465	729,750
Сатуға арналған айналымнан тыс активтер	14	8,489,108	10,003,177
БАРЛЫҚ АКТИВ		294,256,959	231,581,885
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	15	22,270,571	3,884,065
Клиенттердің қаражаты	16	171,190,645	152,682,088
Жалдау бойынша міндеттемелер	17	483,702	383,080
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер		808	31,203
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі		183,695	208,627
Басқа міндеттемелер	18	890,002	509,883
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕ		195,019,423	157,698,946
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	19	48,500,000	48,500,000
Бөлінбеген пайда		49,243,614	23,426,588
Резервтік капитал	19	1,177,175	1,177,175
Негізгі құралдарды қайта бағалау қоры		316,747	779,176
БАРЛЫҚ КАПИТАЛ		99,237,536	73,882,939
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕ МЕН КАПИТАЛ		294,256,959	231,581,885

Топ Басқармасы атынан 2025 жылғы 20 наурызда қол қойылып, шығарылуға бекітілді:

Галия Масенова
Басқарма Төрағасының м.а.

Анна Чернова
Бас бухгалтер

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ИНТЕРНЕШНЛ БАНК» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп

Мұқ Қазақстан теңгесімен	Еск.	2024 ж.	2023 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық кіріс	20	27,424,894	21,074,525
Пайыздық шығыс	20	(7,357,575)	(4,403,164)
Таза пайыздық кіріс		20,067,319	16,671,361
Кредиттік залалға бұрын құрылған резерветер бойынша қалпына келтіру	21	13,753,674	1,268,481
Кредиттік залалға резерветер құрылғаннан кейінгі таза пайыздық кіріс		33,820,993	17,939,842
Комиссиялық кіріс	22	1,715,272	1,547,614
Комиссиялық шығыс	22	(555,243)	(296,538)
Шетел валютасымен жүргізілген операциялар бойынша таза пайда			
– сауда операциялары		2,461,914	2,400,247
– валюталық баптарды қайта бағалау		59,608	12,528
Басқа кіріс		428,461	436,600
Әкімшілік және басқа да операциялық шығыс	23	(5,523,803)	(4,956,665)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі пайда		32,407,202	17,083,628
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	24	(7,052,605)	(1,985,731)
Бір жыл ішіндегі пайда		25,354,597	15,097,897
Басқа жиынтық (шығын)/кіріс			
Кейін пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктелмейтін баптар			
Жер телімдері мен ғимараттарды қайта бағалау (кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығын шегере отырып)		-	(148,621)
Бір жыл ішіндегі басқа жиынтық кіріс		-	(148,621)
Бір жыл ішіндегі барлық жиынтық кіріс		25,354,597	14,949,276
Бір акцияға шаққандағы базалық және ажыратылған пайда (теңге)	19	522.78	311.30

Тол Басқармасы атынан 2025 жылғы 20 наурызда қол қойылып, шығарылуға бекітілді:

Галия Масенова
Басқарма Төрағасының м.а.

Анна Чернова
Бас бухгалтер

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ИНТЕРНЕШНЛ БАНК» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша меншікті капиталдағы өзгерістер туралы
шоғырландырылған есеп

Мың Қазақстан теңгесімен	Еск.	Акция- нерлік капитал	Резервтік капитал	Негізгі құралдарды қайта бағалау қоры	Бөлінбеген пайда	Барлығы
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық		48,500,000	1,177,175	950,746	8,305,742	58,933,663
Бір жыл ішіндегі пайда		-	-	-	15,097,897	15,097,897
Басқа жиынтық залал		-	-	(148,621)	-	(148,621)
2023 ж. ішіндегі барлық жиынтық кіріс		-	-	(148,621)	15,097,897	14,949,276
Негізгі құралдарды қайта бағалау қорынан аудару		-	-	(22,949)	22,949	-
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	19	48,500,000	1,177,175	779,176	23,426,588	73,882,939
Бір жыл ішіндегі пайда		-	-	-	25,354,597	25,354,597
Басқа жиынтық кіріс		-	-	-	-	-
2024 ж. ішіндегі барлық жиынтық кіріс		-	-	-	25,354,597	25,354,597
Негізгі құралдарды қайта бағалау қорынан аудару		-	-	(462,429)	462,429	-
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	19	48,500,000	1,177,175	316,747	49,243,614	99,237,536

Топ Басқармасы атынан 2025 жылғы 20 наурызда қол қойылып, шығарылуға бекітілді:

Галия Масенова
Басқарма Төрағасының м.а.

Анна Чернова
Бас бухгалтер

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ИНТЕРНЕШНЛ БАНК» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша ақша қаражатының қозғалысы туралы
шоғырландырылған есеп

Мың Қазақстан теңгесімен	Еск.	2024 ж.	2023 ж.
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ БАЙЛАНЫСТЫ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ			
Алынған пайыздар		31,935,142	20,517,225
Төленген пайыздар		(7,277,615)	(4,378,220)
Алынған комиссия		1,727,867	1,559,275
Төленген комиссия		(555,243)	(296,538)
Шетел валютасымен жүргізілген операциялар бойынша залал шегерілген пайда		2,481,914	2,400,247
Алынған басқа да операциялық кіріс		55,958	176,108
Қызметкерлерге төленген шығыс		(1,936,506)	(1,474,728)
Алынған дивиденд		155,003	-
Басқа да төленген өкімшілік және операциялық шығыс		(2,889,797)	(2,795,802)
Төленген корпоративтік табыс салығы		(7,109,073)	(1,747,740)
Операциялық активтердегі және міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметке байланысты ақша ағындары		16,567,650	13,959,827
Операциялық активтердің таза (артуы)/кемуі			
Басқа банктердегі қаражат		982,650	165,743
Клиенттерге берілген кредиттер		(49,904,939)	(29,127,135)
Басқа активтер		533,358	2,423,759
Операциялық міндеттемелердің таза артуы/кемуі			
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты		18,265,590	(1,200,000)
Клиенттердің қаражаты		8,395,773	51,704,629
Басқа міндеттемелер		184,140	70,791
Операциялық қызметке байланысты (пайдаланылған)/алынған таза ақша қаражаты		(4,975,578)	37,997,614
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ БАЙЛАНЫСТЫ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ			
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қарағдарға инвестициялар сатып алу		-	(1,076,271)
Негізгі құралдарды, материалдық емес активтерді және сатуға арналған айналымнан тыс активтерді сатып алу		(637,824)	(5,136,260)
Инвестициялық жылжымайтын мүлікті сатудан түсім		-	307,001
Негізгі құралдарды және сатуға арналған айналымнан тыс активтерді сатудан түскен түсім		2,319,861	1,365,468
Инвестициялық қызметке байланысты алынған/пайдаланылған) таза ақша қаражаты		1,682,037	(4,540,062)
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТКЕ БАЙЛАНЫСТЫ АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ			
Жалдау бойынша негізгі борыш сомасын төлеу		(224,321)	(209,377)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты		(224,321)	(209,377)
Күтілетін кредиттік залалдардың ақша қаражатына және оның баламаларына өсері	8	2,750	(2,018)
Ақша айырбастау бағамындағы өзгерістердің ақша қаражатына және оның баламаларына өсері		3,502,173	(1,624,044)
Ақша қаражатының және оның баламаларының таза (азайуы)/артуы		(12,939)	31,622,113
Жыл басындағы жай-күйі бойынша ақша қаражаты және оның баламалары		105,227,639	73,605,526
Жыл соңындағы жай-күйі бойынша ақша қаражаты және оның баламалары	8	105,214,700	105,227,639

Топ Басқармасы атынан 2025 жылғы 20 наурызда қол қойылып, шығарылуға бекітілді:

Галия Мәсенова
Басқарма Төрағасының м.а.

Анна Чернова
Бас бухгалтер

1 Ұйымдық құрылым және қызметінің сипаттамасы

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік «Қазақстан – Зираат Интернешнл Банк» Еншілес Банкі» акционерлік қоғамының (бұдан әрі – «Банк») және оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі бірлесіп – «Топ») қаржылық есептілігін қамтиды.

Банк 1993 жылы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тіркелген. Банк өз қызметін Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі (бұдан әрі мәтін бойынша – «Агенттік») 2020 жылғы 3 ақпанда берген № 1.2.67/241 бас банк лицензиясына сәйкес жүргізеді.

Банк халықтан салымдар қабылдайды, Қазақстан аумағында және одан тыс жерлерде кредиттер береді және ақша қаражатын аударады, валюта айырбастау операцияларын жүргізеді, сондай-ақ Банктің клиенттері болып табылатын заңды және жеке тұлғаларға басқа да банк қызметтерін көрсетеді. Еншілес ұйымдардың негізгі қызметі – Банктің күменді және үмітсіз активтерін басқару.

Банк – салымдарды міндетті сақтандыру жүйесінің қатысушысы. Бұл жүйе 2006 жылғы 7 шілдедегі "ҚР Екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы" Қазақстан Республикасының заңына сәйкес жұмыс істейді және оны Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі – "ҚРҰБ") реттейді. Сақтандыру Банктің ұлттық валютадағы жинақ ақша салымдары (депозиттері) бойынша 20 миллион теңгеге дейін, ұлттық валютадағы картчклар, шоттар және басқа да депозиттер бойынша 10 миллион теңгеге дейін және банкроттық және банк қызметін жүзеге асыруға ҚРҰБ лицензиясы қайтарып алынған жағдайда өрбір жеке салымшының алдында шетел валютасындағы кепілдендірілген депозиттер бойынша 5 миллион теңгеге дейін міндеттемелерін жабады. 1993 жылдан бері Банк Қазақстан қор биржасының (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚҚБ») мүшесі болып табылады және валюталық операцияларға қатысады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің филиалдық желісіне Қазақстан Республикасында орналасқан 7 филиал мен 1 банктік қызмет көрсету орталығы кіреді (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 7 филиал мен 1 банктік қызмет көрсету орталығы).

Топтың бас офисінің тіркелген мекенжайы: Қазақстан Республикасы, А05F8G3, Алматы қ., Наурызбай батыр көш., 17А-үй, 3-қабат.

Еншілес ұйымдар келесідей ұсынылған:

Атауы	Қызметі жүргізілетін өл	Негізгі қызмет түрлері	Қатысу үлесі, %	
			2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақстан-Зираат Халықаралық-1 Стресс Активтерін Басқару Ұйымы» ЖШС	Қазақстан	Банктің стрестік активтерін басқару	100.00	100.00
«Қазақстан-Зираат Халықаралық-2 Стресс Активтерін Басқару Ұйымы» ЖШС	Қазақстан	Банктің стрестік активтерін басқару	100.00	100.00

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің акционерлері:

Атауы	2024 жылғы 31 желтоқсан, %	2023 жылғы 31 желтоқсан, %
T.C. Ziraat Bankasi A.S.	99.92	99.92
Emlak Planlama Insaat Proje Yonetimi ve Ticaret A.S.	0.08	0.08
Барлығы	100.00	100.00

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топтың бақылаушы акционері: T.C. Ziraat Bankasi A.S. (Түркия) (бұдан әрі мәтін бойынша – «Бас ұйым» немесе «Бақылаушы акционер»).

2 Топ өз қызметін іске асыратын экономикалық орта

2022 жылғы 24 ақпанда Ресей Украинаға әскери шабуыл басталды. Шабуылға жауап ретінде Америка Құрама Штаттары, Еуропа Одағы және басқа да бірқатар мемлекеттер Ресейге қарсы кең ауқымды санкциялар енгізді, соның ішінде Ресей банктеріне Swift жүйесін пайдалануға тыйым салынды. Ресей – Қазақстанның ірі сауда серіктесі. Сонымен бірге Қазақстан мұнай экспортының 80%-на дейін тасымалданатын Каспий құбыр консорциумына (КҚК) айтарлықтай дәрежеде тәуелді.

Инфляция деңгейі 2024 жылы айтарлықтай тұрақты болды және 2024 жылғы желтоқсанда 8.6% құрады, ал 2023 жылғы желтоқсанда 9.8% болды. 2023 жылғы 5.1%-бен салыстырғанда, 2024 жылы экономика өсуі 3.8%-ға дейін баяулады. Осы есеп жасалған күндегі жай-күйі бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми айырбас бағамы, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша 1 АҚШ доллары үшін 525,11 теңгемен салыстырғанда, 1 АҚШ доллары үшін 500,32 теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 454,56 теңге).

Жалпы, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтарға тең кейбір сипаттамалық ерекшеліктерді көрсетуді жалғастырып жатыр. Осыған қоса, Қазақстан Республикасындағы қаржы секторы елдегі саяси, заңнамалық, қаржылық және реттеушілік өзгерістердің ықпалында қалып отыр. Теңгенің айырбас бағамы мен шикізат тауарларының бағасына қатысты белгісіздік сақталады.

Экономикалық орта Топтың қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер етеді. Басшылық Топтың тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін тиісті шаралар қолданады. Алайда қалыптасқан экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиын, сондықтан қазіргі болжалда да, басшылықтың бағалауы нақты нәтижелерден өзгешеленуі мүмкін. Қазақстан Республикасындағы болашақ экономикалық тұрақтылықтың перспективалары көбінесе үкімет тарапынан қолданылатын экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ Топтың бақылауынан тыс құқықтық және саяси өзгерістерге тәуелді.

3 Есеп саясаты туралы маңызды ақпарат

Қаржылық есептілікті дайындау негізі. Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілік ХҚЕС бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік бастапқыда әділ құн бойынша мойындалатын қаржы құралдарын, өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын инвестициялық жылжымайтын мүлікті, негізгі құралдар құрамында әділ құн бойынша бағаланатын жер мен ғимараттарды қоспағанда, бастапқы құны бойынша есепке алу ережелері негізінде дайындалған. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындаған кезде қолданылатын есеп саясатының негізгі қағидалары төменде ұсынылады. Бұл принциптер, өзгеше көрсетілмесе, шоғырландырылған қаржылық есептілікте ұсынылған барлық көзөңге қатысты дәйекті түрде қолданылды.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілік Акционер, Агенттік және Банк клиенттері болып табылатын негізгі пайдаланушыларға арналады. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте негізгі пайдаланушылардың Топтың іскерлік және экономикалық қызметі туралы жеткілікті білімі бар және олар ақпаратты тиісті түрде тексеріп, тапдайды деп түсініледі. Кейде тіпті білімді және мұқият пайдаланушыларға да осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілетін күрделі экономикалық құбылыстар туралы ақпаратты түсіну үшін көңесші көмегі қажет болуы мүмкін.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептіліктің мақсаты – басшылық негізгі пайдаланушылар үшін маңызды деп санайтын ақпаратты ашу. Басшылық маңызды ақпаратты маңызды емес ақпаратпен жасыру арқылы осы қаржылық есептіліктің түсініктілігін төмендетпеуге тырысады. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте тиісті жағдайларда, ақпаратты ашып көрсететін ескертпелерде есеп саясатының елеулі ақпараты ғана ашылады.

Басқаша көрсетілмесе, осы шоғырландырылған қаржылық есептілік мың Қазақстан теңгесімен (бұдан әрі мәтін бойынша – теңге) ұсынылады.

3 Есеп саясаты туралы маңызды ақпарат (жалғасы)

Шоғырландыру принциптері. *Еншілес ұйымдар.* Еншілес ұйымдар – Топ бақылайтын ұйымдар. Топ Инвестициялар объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы кірістермен байланысты тәуекелдерге ұшыраса немесе осындай кіріс алуға құқылы болса және осы кірістің мөлшеріне әсер ету мақсатында осы ұйымға қатысты өз өкілеттіктерін пайдалануға мүмкіндігі болса, Топ еншілес ұйымды бақылайды. Атап айтқанда, Топ инвестициялар объектісін келесі талаптар орындалған жағдайда ғана бақылайды:

- Топтың инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттігінің (яғни, инвестициялар объектісінің маңызды қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолданыстағы құқықтарының) болуы;
- Топтың инвестициялар объектісіне қатысудан түсетін кірістердің немесе осындай кірістерді алу құқықтарының өзгеру тәуекеліне бейімді болуы;
- Топтың кірістер мөлшеріне әсер ету үшін инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттігін пайдалану мүмкіндігінің болуы.

Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігінің көрсеткіштері бақылауды алған күннен бастап оның тоқтатылған күніне дейін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің құрамында көрсетіледі.

Бақылауды жоғалтпай еншілес ұйымға қатысу үлесінің өзгеруі меншікті капиталмен жүргізілетін операция ретінде ескеріледі. Еншілес ұйымның залалдары, бұл теріс сальдоға әкеп соқтыратын жағдайда да, бақыланбайтын қатысу үлестеріне қатысты болады. Қажет болған жағдайда еншілес ұйымдардың есеп саясатына оны Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін өзгерістер енгізіледі.

Топ еншілес ұйымды бақылау мүмкіндігін жоғалтса, ол еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелерін (оның ішінде оған қатысты гудвилді), бақылаусыз қатысу үлестерінің баланстық құнын, меншікті капиталда көрсетілген жинақталған бағамдық айырмашылықтарды мойындауды тоқтатады; алынған өтемнің әділ құнын, қалған инвестицияның әділ құнын, операция нәтижесінде пайда немесе залал құрамында пайда болған артықты немесе тапшылықты мойындайды; бұрын басқа жиынтық кірістің құрамында мойындалған компоненттердегі бас ұйымның үлесін пайда немесе залал құрамына қайта жіктейді.

Топтың қатысушылары арасындағы операциялар, осындай операциялар бойынша берешектердің қалдықтары, сондай-ақ көрсетілген операцияларды жүргізу барысында туындаған іске асырылмаған пайда шоғырландырылған қаржылық есептілікті жасау барысында алынып тасталады.

Қызметтің үздіксіздік принципі. Басшылық осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті қызметтің үздіксіздігі туралы болжал (4-ескертпе) негізінде дайындады, онда Топтың өз қызметін жалғастыру қабілетіне айтарлықтай күмен тудыруы мүмкін оқиғалар мен жағдайларға қатысты белгісіздіктер туралы ақпарат баяндалады.

Шетел валюталарын қайта санау. Шоғырландырылған қаржылық есептілік функционалдық валюта және Топтың қаржылық есептілігін ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен ұсынылған. Шетел валютасымен жүргізілетін операциялар алдымен операция жүргізілген күні қолданыста болатын, ҚҚБ белгілеген және жариялайтын айырбастау бағамымен функционалды валютаға қайта саналады. Шетел валютасымен көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күні қолданылатын валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта саналады. Шетел валютасымен жүргізілетін операцияларды қайта санаған кезде пайда болатын кірістер мен шығыстар «Шетел валютасымен жүргізілетін операциялар бойынша таза пайда – валюталық баптарды қайта бағалау» бабы бойынша пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Бастапқы құны бойынша шетел валютасымен көрсетілетін монетарлық емес баптар операция жүргізілген күні қолданылатын валюта бағамы бойынша қайта саналады. Әділ құны бойынша шетел валютасымен көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданылатын валюта бағамы бойынша қайта саналады.

Шетел валютасымен жүргізілетін операция бойынша шарттық айырбас бағамы мен осындай операция жүргізілген күндегі ҚҚБ ресми бағамы арасындағы айырмашылық шетел валютасымен жүргізілетін операциялар бойынша таза кірістер құрамына енгізіледі. 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсанда ҚҚБ айырбас бағамы 1 АҚШ долларына сәйкесінше 525.11 теңгені және 454.56 теңгені құрады.

Қаржы құралдарын бағалау санаттары. Туынды қаржы құралдарын қоспағанда, Топтың барлық қаржылық активі амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері санатына жатқызылады. Туынды қаржы құралдарын қоспағанда, Топтың барлық қаржылық міндеттемесі амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Туынды құралдар пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын санатқа кіреді.

4 Маңызды есеп пайымдамалары және бағалау

Топ қаржылық есептілікте көрсетілетін сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына әсер ететін бухгалтерлік бағалау мен жорамалдар жасайды. Бухгалтерлік бағалау мен пайымдамалар үнемі талданып отырады және басшылықтың өткен тәжірибесі мен басқа да факторларға, соның ішінде қалыптасқан жағдайларда негізді деп саналатын болашақ оқиғаларға қатысты болжалдарға негізделген. Есеп саясатын қолдану барысында басшылық бухгалтерлік бағалауға байланыстымен қатар кәсіби пайымдамаларды қолданады. Қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға аса маңызды әсер ететін кәсіби пайымдамалар және келесі қаржы жылы активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын айтарлықтай түзету қажеттілігіне әкелуі мүмкін бухгалтерлік бағалау мыналарды қамтиды:

Қаржы активтері бойынша болжалды кредиттік залалдар. Шығындарды бағалау ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес қаржылық активтердің барлық санаты бойынша пайымдаманы қолдануды талап етеді, атап айтқанда, құнсызданудан болған ККЗ/залалдарды анықтаған және кредиттік төуекелдің айтарлықтай өсуін бағалаған кезде болашақ ақша ағындарының көлемін, пайда болу мерзімін және қамсыздандыру құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалар бірқатар факторларға байланысты, олардың өзгеруі құнсыздануға бөлінген бағалау резервтерінің өртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін. Топтың ККЗ есептеуі бастапқы деректердің айнымалы мәндерін және олардың өзара тәуелділігін таңдауға қатысты бірқатар негізгі болжамдарды қамтитын күрделі үлгілердің нәтижесі болып табылады. Пайымдамалар мен есептік бағалар болып саналатын ККЗ есептеу үлгілеріне мыналар кіреді:

- нәтижесінде қаржылық активтер бойынша құнсыздануға бөлінген бағалау резерві бүкіл мерзімдегі ККЗ-ге тең сомаларға бағалануы керек болатын кредиттік төуекелдің елеулі өскенін бағалауға Топ қолданатын критерийлер және сапалық бағалау;
- олар бойынша ККЗ топтық негізде бағаланатын кезде, қаржылық активтерді топтарға біріктіру;
- өртүрлі формулаларды және бастапқы деректерді таңдауды қоса алғанда, ККЗ есептеу үлгілерін әзірлеу;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер, мысалы, жұмыссыздық деңгейі мен қамсыздандыру құны арасындағы өзара байланысты анықтау, сондай-ақ дефолт ықтималдығы көрсеткіштеріне (PD), дефолт төуекеліне ұшыраған шамаға (EAD) және дефолт шығындарының деңгейіне (LGD) әсер ету;
- болжалды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және оларды ККЗ бағалау үлгілері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу ықтималдығын ескере отырып өлшеу.

Толық ақпарат 11 және 26-ескертпелерде берілген.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша дефолт ықтималдығының 10%-ға артуы немесе азаюы күтілетін кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервінің қорытынды сомасының 285,980 мың теңгеге ұлғаюына немесе төмендеуіне әкел соқтырар еді (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 171,678 мың теңгеге ұлғаюы немесе төмендеуі). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дефолт болған жағдайда залал мөлшерінің 10%-ға ұлғаюы немесе азаюы күтілетін кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервінің жиынтық сомасының 213,427 мың теңгеге ұлғаюына немесе төмендеуіне әкел соқтырар еді (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 71,637 мың теңгеге ұлғаюы немесе төмендеуі).

Кредиттік төуекелдің елеулі түрде ұлғаюы. Кредиттік төуекелдің елеулі түрде ұлғаю фактісін анықтау үшін Топ қаржы құралының қолданыс мерзімі ішінде есепті күндегі дефолттың басталу төуекелін бастапқы мойындау күніндегі дефолттың басталу төуекелімен салыстырады. Бағалау процесінде есепті күндегі кредиттік төуекелдің нақты деңгейі емес, кредиттік төуекелдің салыстырмалы ұлғаюы қарастырылады. Топ бірқатар факторларды, соның ішінде нақты клиенттік портфельдердің мінез-құлық аспектілерін қоса алғанда, шамадан тыс шығындар мен күш-жігерсіз қолжетімді болатын барлық негізді және расталған болжалды ақпаратты есепке алады. Топ дефолт сәтіндейін кредиттік төуекелдің ұлғаюының мінез-құлық белгілерін және жеке құрал немесе портфель деңгейінде кредиттік төуекелді бағалауға тиісті болжалды ақпаратты енгізуді белгілейді. Клиенттердің барлық кредиті мен алдын ала төлемі бойынша күтілетін кредиттік залалдар барлық мерзім ішіндегі кредиттік залалдар ретінде бағаланса (яғни, қазіргі уақытта 1-кезеңде болып, 12 айдағы күтілетін кредиттік залалдар ретінде бағаланатындарды қоса алғанда), 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша күтілетін кредиттік залалдар бойынша бағалау резерві 513,940 мың теңгеге көп болушы еді (2023 жылғы 31 желтоқсан: 464,349 мың теңгеге көп).

5 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану

Келесі жаңа стандарттар мен түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді:

16 «Жалға алу; жалға беру міндеттемелері» ХҚЕС (IFRS) (2022 жылғы 22 қыркүйекте шығарылды және 2024 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе одан кейінгі жыл кезеңдері үшін күшіне енеді).

Міндеттемелердің қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді жіктелуі – 1 ХҚЕС (IAS) түзетулері (бастапқыда 2020 жылғы 23 қаңтарда шығарылған және кейін 2020 жылғы 15 шілдеде және 2022 жылғы 31 қазанда өзгертілген, 2024 жылғы 1 қаңтарда басталатын немесе одан кейінгі жыл кезеңдері үшін күшіне енеді).

7 «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» ХҚЕС-ке (IAS) және 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу; жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдер» ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер (2023 жылғы 25 мамырда шығарылды).

Егер жоғарыда өзгеше көрсетілмесе, жоғарыда көрсетілген түзетулерді қолдану Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпеді.

6 Жаңа стандарттар және түсінік беру

2025 жылғы 1 қаңтарда немесе одан кейін басталатын жыл кезеңдері үшін міндетті болып табылатын және Топ өлі мерзімінен бұрын қабылдамаған бірқатар жаңа стандарттар мен түсініктемелер жарияланды:

1. 21 «Айырбастау мүмкіндігі шектеулі» ХҚЕС (IAS) түзетулері (2023 жылғы 15 тамызда шығарылды және 2025 жылғы 1 қаңтарда басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
2. Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау талаптарына түзетулер – 9 ХҚЕС (IFRS) және 7 ХҚЕС (IFRS) түзетулері (2024 жылғы 30 мамырда шығарылған және 2026 жылғы 1 қаңтарда басталатын немесе одан кейінгі жыл кезеңдері үшін күшіне енеді).
3. 18 «Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу» ХҚЕС (IFRS) (2024 жылғы 9 сәуірде шығарылды және 2027 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе одан кейінгі жыл кезеңдері үшін күшіне енеді).
4. 19 «Жария емес еншілес компаниялар: ақпаратты ашу» ХҚЕС (IFRS) (2024 жылғы 9 мамырда шығарылды және 2027 жылғы 1 қаңтарда басталатын немесе одан кейінгі жыл кезеңдері үшін күшіне енеді).
5. 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік түзетулер шоттары» ХҚЕС (IFRS) (2014 жылғы 30 қаңтарда шығарылды).
6. 10 ХҚЕС (IFRS) және 28 ХҚЕС (IAS) түзетулері – «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелерде активтерді сату немесе жарна салу» (2014 жылғы 11 қыркүйекте шығарылды және ХҚЕС Кеңесі белгілейтін күннен басталатын жыл кезеңдері үшін күшіне енеді).
7. ХҚЕС Бухгалтерлік есеп стандарттарын жыл сайын жетілдіру (2024 жылғы шілдеде шығарылған және 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді).

Егер жоғарыда өзгеше көрсетілмесе, жаңа стандарттар мен түсіндірмелер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етеді деп күтілмейді.

7 Сегменттер бойынша ақпарат

Операциялық сегменттер – операциялық қызметінің нәтижелеріне операциялық шешімдер қабылдауға жауапты тұлғалар тұрақты негізде тапдау жасайтын және оларға қатысты жеке қаржылық ақпарат бар, пайда алуға мүмкіндік беретін немесе шығыстар келтіруді көздейтін қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыратын Топтың құрамдас бөліктері. Топтың операциялық шешімдерін қабылдауға Топтың Басқармасы жауапты.

Есептік сегменттердің кіріс көзі болатын өнімдер мен қызметтердің сипаттамасы

Топ өз қызметін бір негізгі бизнес-сегмент – тікелей дебеттік құралдар, ағымдағы шоттар, депозиттер, овердрафттар, кредиттер және басқа да кредит құралдары мен валюта өнімдері болып табылатын корпоративтік банк операциялары негізінде жүргізеді. Сонымен қатар Топ жеке тұлғаларға банк қызметтерін көрсету, клиенттердің ағымдағы шоттарын жүргізу, жинақтар, депозиттер, тұтынушылық кредиттер сияқты бөлшекті банк операцияларын жүргізеді.

Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі және сол күні аяқталған жыл бойынша сегменттік ақпарат ұсынылады:

<i>Мың Қазақстан теңгесімен</i>	Корпоративтік банк операциялары	Бөлшекті банк операциялары	Барлығы
2024 жылғы 31 желтоқсанда			
Активтер			
Ақша қаражаты және оның баламалары	105,214,700	-	105,214,700
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	1,027,054	-	1,027,054
Клиенттерге берілген кредиттер	169,311,913	2,770,397	172,082,310
Есептік сегменттер бойынша барлық актив	275,553,667	2,770,397	278,324,064
Бөлінбеген сомалар			15,932,895
Барлық актив			294,256,959
Міндеттемелер			
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	22,270,571	-	22,270,571
Клиенттердің қаражаты	132,905,584	38,285,061	171,190,645
Есептік сегменттер бойынша барлық міндеттеме	155,176,155	38,285,061	193,461,216
Бөлінбеген сомалар			1,558,207
Барлық міндеттеме			195,019,423

7 Сегменттер бойынша ақпарат(жалғасы)

Мың Қазақстан теңгесімен	Корпоративтік банк операциялары	Бөлшекті банк операциялары	Барлығы
2024 жыл			
Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық кіріс	26,397,536	1,027,358	27,424,894
Пайыздық шығыс	(4,904,793)	(2,452,782)	(7,357,575)
Таза пайыздық кіріс/(залал)	21,492,743	(1,425,424)	20,067,319
Кредиттік залалға бұрын құрылған резервтер бойынша қалпына келтіру	13,736,816	16,858	13,753,674
Кредиттік залалға резервтер құрылғаннан кейінгі таза пайыздық кіріс/(залал)	35,229,559	(1,408,566)	33,820,993
Комиссиялық кіріс	1,449,482	265,790	1,715,272
Комиссиялық шығыс	(555,243)	-	(555,243)
Шетел валютасымен жүргізілген операциялар бойынша таза пайда			
– сауда операциялары	2,461,914	-	2,461,914
– валюталық баптарды қайта бағалау	59,608	-	59,608
Басқа кіріс	428,461	-	428,461
Әкімшілік және басқа да операциялық шығыс	(5,412,186)	(111,617)	(5,523,803)
Сегмент нәтижелері	33,661,595	(1,254,393)	32,407,202
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	(7,052,605)
Бір жыл ішіндегі пайда	-	-	25,354,597

7 Сегменттер бойынша ақпарат(жалғасы)

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі және сол күні аяқталған жыл бойынша сегменттік ақпарат ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	Корпоративтік банк операциялары	Бөлшекті банк операциялары	Барлығы
2023 жылғы 31 желтоқсанда			
Активтер			
Ақша қаражаты және оның баламалары	105,227,639	-	105,227,639
Басқа банктердегі қаражат	1,140,673	-	1,140,673
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	1,032,340	-	1,032,340
Клиенттерге берілген кредиттер	104,876,840	1,514,904	106,391,744
Есепті сегменттер бойынша барлық актив	212,277,492	1,514,904	213,792,396
Бөлінбеген сомалар			17,789,489
Барлық актив			231,581,885
Міндеттемелер			
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	3,884,065	-	3,884,065
Клиенттердің қаражаты	125,223,317	27,458,771	152,682,088
Есепті сегменттер бойынша барлық міндеттеме	129,107,382	27,458,771	156,566,153
Бөлінбеген сомалар			1,132,793
Барлық міндеттеме			157,698,946

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ИНТЕРНЕШНЛ БАНК» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер

7 Сегменттер бойынша ақпарат(жалғасы)

Мың Қазақстан теңгесімен	Корпоративтік банк операциялары	Бөлшекті банк операциялары	Барлығы
2023 жыл			
Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық кіріс	20,516,366	558,159	21,074,525
Пайыздық шығыс	(3,227,676)	(1,175,488)	(4,403,164)
Таза пайыздық кіріс	17,288,690	(617,329)	16,671,361
Кредиттік залалға бұрын құрылған резервтер бойынша қалпына келтіру	1,258,356	10,125	1,268,481
Кредиттік залалға резервтер құрылғаннан кейінгі таза пайыздық кіріс	18,547,046	(607,204)	17,939,842
Комиссиялық кіріс	1,310,666	236,948	1,547,614
Комиссиялық шығыс	(296,538)	-	(296,538)
Шетел валютасымен жүргізілген операциялар бойынша таза пайда			
– сауда операциялары	2,400,247	-	2,400,247
– валюталық баптарды қайта бағалау	12,528	-	12,528
Басқа кіріс	436,600	-	436,600
Өкімшілік және басқа да операциялық шығыс	(4,804,097)	(152,568)	(4,956,665)
Сегмент нәтижелері	17,606,452	(522,824)	17,083,628
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар			(1,985,731)
Бір жыл ішіндегі пайда			15,097,897

Басқа банктердегі қаражат бойынша және белгілі бір кредиттер бойынша пайыздық кірістерді қоспағанда, Топтың барлық кірісі Қазақстан Республикасында пайда болады. Барлық айналымнан тыс актив Қазақстан Республикасында орналасқан. Топ қызметінің географиялық салалары контрагенттің нақты орналасқан жерінің негізінде, яғни контрагенттің заңды тәуекелі емес, экономикалық тәуекелі негізінде осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке 26-ескертпеде келтірілген. Топтың 2024 және 2023 жылдары алынған жалпы кірістің он пайызынан астамын Топқа әкелетін клиенттері жоқ.

8 Ақша қаражаты және оның баламалары

Ақша қаражаты және оның баламалары келесі позицияларды қамтиды:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
ҚРҰБ-да 90 күнге дейінгі мерзімге орналастырылған мерзімді депозиттер	62,524,740	79,135,947
Кредит ұйыдарында 90 күнге дейінгі мерзімге орналастырылған мерзімді депозиттер	34,422,315	20,242,156
ҚРҰБ-дағы корреспонденттік шоттар	6,050,507	1,452,768
Қолма-қол қаражат	1,774,848	2,300,984
Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар	445,572	2,101,878
Барлық ақша қаражаты мен оның баламасы	105,217,982	105,233,733
ККЗ шегере отырып	(3,282)	(6,094)
Барлық ақша қаражаты мен оның баламасы	105,214,700	105,227,639

Ақша қаражаты мен олардың баламаларына қолма-қол ақша қаражаты, ҚРҰБ-дағы қаражат және кредит ұйымдарындағы қаражат, оның ішінде қандай да бір шарттық міндеттемелермен ауыртпалық жүктелмеген пайда болған күннен бастап тоқсан күн ішінде өтеу мерзімі бар депозиттер кіреді.

Төмендегі кестеде ақша қаражаты мен олардың баламаларына 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредит сапасы жөнінде жасалған талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	Міндетті резервтерді қоса алғанда, ҚР ҰБ-дағы шоттар бойынша қалдық	Басқа банктердегі мерзімді депозиттер	Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар	Барлығы
<i>Мерзімінен көшіктірілмеген және құнсызданбаған</i>				
- «А»-дан бастап «А-» дейін рейтингі бар	-	5,030,427	15,888	5,046,315
- Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі, BBB рейтингімен	68,575,247	-	-	68,575,247
- «BBB-» бастап «BBB+» дейін рейтингі бар	-	-	48,993	48,993
- «BB-» бастап «BB+» дейін рейтингі бар	-	15,754,468	93,106	15,847,574
- «B-» бастап «B+» дейін рейтингі бар	-	13,637,420	267,585	13,925,005
Жалпы баланстық құн	68,575,247	34,422,315	445,572	103,443,134
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	-	(3,276)	(6)	(3,282)
Қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, барлық ақша қаражаты мен оның баламасы	68,575,247	34,419,039	445,566	103,439,852

Төмендегі кестеде ақша қаражаты мен олардың баламаларына 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредит сапасы жөнінде жасалған талдау келтірілген:

«ҚАЗАҚСТАН – ЗИРААТ ИНТЕРНЕШНЛ БАНК» ЕНШІЛЕС БАНКІ» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелер

8 Ақша қаражаты және оның баламалары (жалғасы)

Мың Қазақстан теңгесімен	Міндетті резервтерді қоса алғанда, ҚР ҰБ-дағы шоттар бойынша қалдық	Басқа банктердегі мерзімді депозиттер	Басқа банктердегі корреспонденттік шоттар	Барлығы
Мерзімінен кешіктірілмеген және құнсызданбаған	80,588,715	-	-	80,588,715
- Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі, «BBB-» рейтингімен	-	-	1,143,921	1,143,921
- «BBB-» бастап «BBB+» дейін рейтингі бар	-	13,639,783	24,001	13,663,784
- «BB-» бастап «BB+» дейін рейтингі бар	-	5,134,878	933,956	6,068,834
- «B-» бастап «B+» дейін рейтингі бар	-	1,487,495	-	1,487,495
- рейтингсіз	-	-	-	-
Жалпы баланстық құн	80,588,715	20,242,156	2,101,878	102,932,749
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	-	(6,069)	(25)	(6,094)
Қолма-қол ақша қаражатын қоспағанда, барлық ақша қаражаты мен оның баламасы	80,588,715	20,236,087	2,101,853	102,926,655

Топ ақша қаражаты мен олардың баламаларының кредит сапасын келесі тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер банктерге берген сыртқы рейтинг негізінде бағалайды: S&P, Moody's және Fitch.

2023 жылғы және 2024 жылғы 31 желтоқсанда ақша қаражатының және олардың баламаларының барлық қалдығы 1-кезеңге жатқызылған. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау тәсілі 26-ескертпеде сипатталған.

Ең төмен резервтерге қойылатын талаптар

Топ Қазақстан заңнамасына сәйкес Топтың белгілі бір міндеттемелерінің пайызы ретінде есептелетін резервтік активтерді сақтауға міндетті. Мұндай резервтер ҚРҰБ-да ағымдағы шоттарда және/немесе қолма-қол ақша массасында резервтерді қалыптастырған кезеңде ҚРҰБ-да ағымдағы шоттардағы ақша қаражатының жиынтық сомасының орташа айлық қалдықтары және/немесе ұлттық валютадағы қолма-қол ақша қаражаты мөлшерінде сақталуы тиіс. 2024 жылғы 31 желтоқсанға осы талаптарға сәйкес міндетті резервтер 3,772,098 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 4,263,587 мың теңге болды).

9 Басқа банктердегі қаражат

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Басқа банктерде орналастырылған салымдар	-	1,143,622
ККЗ шегере отырып	-	(2,949)
Басқа банктердегі барлық қаражат	-	1,140,673

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топтың «Зираат Банк Өзбекстан» АҚ-ның жалпы бақылауымен «B-» кредиттік рейтингі бар банкте 2,500,000 АҚШ доллары сомасына немесе 1,136,400 мың теңге сомасы баламасында депозиті болды.

Топ банктердегі депозиттердің кредит сапасын келесі тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер банктерге берген сыртқы рейтинг негізінде бағалайды: S&P, Moody's және Fitch.

Күтілетін кредиттік залалды бағалау мақсатында банктердегі депозиттердің қалдықтары 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша 1-кезеңге енгізілді. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау тәсілі 26-ескертпеде сипатталған. Басқа банктердегі амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаражаттың әділ құны 27-ескертпеде ұсынылады.

10 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар мыналарды қамтиды:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
ҚР Қаржы министрлігінің қазынашылық облигациялары	1,028,276	1,032,939
ККЗ-ға бөлінген резерв	(1,222)	(599)
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздардың баланстық құны	1,027,054	1,032,340

Топ портфеліндегі бағалы қағаздар Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары болып табылады және «BBB» рейтингіне ие. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау тәсілі 26-ескертпеде сипатталған. Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздардың әділ құны 27-ескертпеде ұсынылады.

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер

Клиенттерге берілген кредиттерге мына позициялар кіреді:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер	136,634,300	77,836,437
Ірі клиенттерге берілген кредиттер	39,105,686	32,516,502
Тұтынушылық кредиттер	1,582,236	970,382
Ипотекалық кредиттер	1,385,561	754,911
Құнсыздануға бөлінген резервті шегергенге дейін амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдердің барлық баланстық құны	178,707,783	112,078,232
Кредиттік портфельдің құнсыздануына бөлінген резервті шегере отырып	(6,625,473)	(5,686,488)
Барлығы клиенттерге берілген кредит пен алдын ала төлем	172,082,310	106,391,744

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топ қарыз берілген күні жұмыскерлерінің орташа жылдық саны екі жүз елуден асатын және (немесе) орташа жылдық табысы үш миллион айлық есептік көрсеткіштен асатын клиенттерге берілген кредиттерді «ірі клиенттерге берілген кредиттер»; қарыз берілген күні жұмыскерлерінің орташа жылдық саны екі жүз елуден аспайтын және (немесе) орташа жылдық табысы үш миллион айлық есептік көрсеткіштен аспайтын клиенттерге берілген кредиттерді «шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер» ретінде жіктейді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы айлық есептік көрсеткіш 3,692 теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 3,450 теңге). Жеке тұлғаларға жылжымайтын мүлік кепілімен берілген кредиттерді Топ «ипотекалық кредиттер» деп жіктейді. Жеке тұлғаларға берілген барлық басқа кредитті Топ «тұтынушылық кредиттер» санатына жатқызады.

Кредиттерді қайта құрылымдау. Топ мүмкіндігінше кепілден өндіріп алудың орнына кредиттер бойынша талаптарды қайта қарауға, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартуға және жаңа кредит беру талаптарын келісуге тырысады. Шарттың талаптары іс жүзінде жаңа кредитке айналатындай қайта қаралса, ал айырмашылық құнсызданудан болған шығын мойындалғанға дейін мойындауды тоқтатудан болған пайда немесе залал ретінде мойындалса, Топ қаржы активін, мысалы, клиентке берілген кредитті, мойындауды тоқтатады.

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Бастапқы мойындаған кезде, құрылған кредит сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (бұдан әрі – СҚКҚ) актив болып саналатын жағдайларды қоспағанда, кредиттер Күтілетін кредиттік залалды (ККЗ) бағалау мақсатында 1-кезеңге қатысты болады. Клиенттің кредитті мойындауын тоқтату керек пе, жоқ па екенін бағалаған кезде Топ, басқаларға қоса, келесі факторларды қарастырады:

- кредит валютасын өзгерту;
- контрагентті өзгерту;
- түрлендіру құралдың SPPI сынағының критерийлеріне сәйкес келмейтініне әкеле ме.

Егер түрлендіру ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, түрлендіру мойындауды тоқтатпайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгерісі негізінде Топ амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржылық активтерді түрлендіруден болған залал құрамында ұсынылатын түрлендіруден болатын табысты немесе залалды, құнсызданудан болған залалдың мойындалуына дейін пайда немесе залал туралы шоғырландырылған есепте тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістің құрамында ұсынылатын пайда немесе залал құрамында мойындайды.

Түрлендіру мойындауды тоқтатуға әкелмейтін жағдайда Топ кредиттік тәуекелдің елеулі түрде ұлғаюының болуын немесе активтерді кредиттік-құнсызданған ретінде жіктеу қажеттілігін қайта бағалайды. Активті түрлендіру нәтижесінде кредиттік құнсызданған ретінде жіктегеннен кейін ол 3-кезеңнің құрамында кемінде 3 ай сынақ кезеңінде қалады. Қайта құрылымдалған қарызды 3-кезеңнен аудару үшін құнсызданудың барлық белгісін жою және түрлендірілген төлем кестесіне сәйкес кемінде үш төлем жүргізу қажет.

Қаржылық активтердің құнсыздануын бағалау. Топ ККЗ-ны тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен көрсетілген мәнін пайдалана отырып дисконтталатын болжалды ақша қаражатын толық алмауды бағалау үшін ықтималдықты ескере отырып өлшенген бірнеше сценарийдің негізінде есептейді. Ақша қаражатын толық алмау – бұл шартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары мен ұйым алуды болжалдайтын ақша ағындарының арасындағы айырмашылық. ККЗ есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтері келесідей:

Дефолт ықтималдығы (PD)	Дефолт ықтималдығы – бұл белгілі бір уақыт аралығындағы дефолттың пайда болу ықтималдығына жүргізілетін есептік бағалау. Активті мойындау тоқтатылмаса және ол өлі де портфельдің бөлігі болса, дефолт қарастырылып отырған кезең ішінде белгілі бір уақытта ғана болуы мүмкін.
Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD)	Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама шартта көзделген немесе өзге де тәсілмен борыштың негізгі сомасын және пайыздарды төлеуді, берілген қарыздарды болжалды өтеуді және төлемдерді мерзімінен кешіктірілген кезде есептелген пайыздарды қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, болашақта қандай да бір күндегі дефолтқа ұшыраған шаманың есептік бағасын білдіреді.
Дефолт болған кездегі шығын деңгейі (LGD)	Дефолт болған кездегі шығын деңгейі – бұл белгілі бір уақытта дефолт болған жағдайда туындайтын шығындарға жүргізілген есептік бағалау. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды, оның ішінде қамсыздандыруды сату нәтижесінде күтетін ақша ағындары арасындағы айырма негізінде есептеледі. Өдетте EAD-ге қатысты пайызбен көрсетіледі.

Бастапқы мойындау сәтінен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғайса, ККЗ-ға бөлінген бағалау резерві активтің қолданыс мерзімі ішінде пайда болуы күтілетін кредиттік залалдар (барлық мерзімдегі күтілетін кредиттік залал немесе барлық мерзімдегі ККЗ) негізінде есептеледі, олай болмаса, бағалау резерві 12 айдағы күтілетін кредиттік залалға тең сомада есептеледі (12 айдағы ККЗ). 12 айдағы ККЗ – бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде қаржы құралы бойынша ықтимал болатын дефолт салдарынан туындайтын ККЗ болып табылатын бүкіл мерзімдегі ККЗ бөлігі. Барлық мерзімдегі ККЗ және 12 айдағы ККЗ қаржы құралдарының базалық портфелінің сипатына байланысты жеке негізде немесе топтық негізде есептеледі.

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Топ қаржы құралының қалған қолданыс мерзіміндегі дефолттың басталу тәуекелінің өзгерістерін есепке алу жолымен бастапқы мойындау сәтінен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің өлеулі ұлғаюы болғанына қатысты әрбір есепті кезеңнің соңында бағалауды жүзеге асыруға арналған саясатты әзірледі. Жоғарыда сипатталған процестің негізінде Топ оларға берілген кредиттерді келесі кезеңдерге біріктіреді:

1-кезең:	Кредитті бастапқы мойындаған кезде Топ 12 айдағы ККЗ-ға тең сомдағы бағалау резервін мойындайды. 1-кезеңге кредиттік тәуекелі 2-кезеңнен ауыстырылуға әкелген деңгейге дейін төмендеген кредиттер мен басқа кредит желілері де кіреді.
2-кезең:	Кредит бойынша кредиттік тәуекел бастапқы мойындалған сәттен бастап айтарлықтай өскен болса, Топ бағалау резервін бүкіл мерзімдегі ККЗ-ға тең сомда мойындайды. 2-кезеңге кредиттік тәуекелі 3-кезеңнен ауыстырылуға әкелген деңгейге дейін төмендеген кредиттер мен басқа кредит желілері де кіреді.
3-кезең:	Кредиттік-құнсызданған кредиттер. Топ бағалау резервін барлық мерзімдегі ККЗ-ға тең сомда мойындайды.
СҚКҚ:	Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) активтер – бұл бастапқы мойындаған кезде олар бойынша кредиттік құнсыздану болған қаржылық активтер. Бастапқы мойындаған кезде СҚКҚ активтер әділ құн бойынша бағаланады, содан кейін кредиттік тәуекелді есепке ала отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық кіріс мойындалады. ККЗ-ға бөлінген бағалау резерві бүкіл мерзімдегі ККЗ сомасының кейіннен өзгеруі болған көлемде ғана мойындалады немесе мойындалуды тоқтатады.

Дефолт пен сауықтырудың анықтамасы. Топ қаржы құралы бойынша дефолт болды деп есептейді, демек, қарыз алушы шартта көзделген төлемдерді 90 күнге мерзімінен кешіктірген кез келген жағдайда ККЗ-ны есептеу мақсатында оны 3-кезеңге (кредиттік-құнсызданған активтер) жатқызады. Топ кредиттік ұйымдардағы қаражатқа қатысты дефолт болды деп есептейді және операциялық күн жабылған кезде жеке келісімдерде көрсетілген қажет күндізгі төлемдер жүргізілмесе, оны жою бойынша дереу шаралар қолданады.

Клиент бойынша дефолттың болуын сапалы бағалау аясында Топ төлемнің екіталай екенін көрсететін бірқатар оқиғаларды да қарастырады. Мұндай оқиғалар болған жағдайда Топ мұндай оқиғаның дефолтқа әкелетінін не әкелмейтінін және активтерді ККЗ-ны есептеу мақсатында 3-кезеңге жатқызу керек пе немесе 2-кезең қолайлы бола ма екенін мұқият талдайды. Мұндай оқиғаларға мыналар кіреді:

- қарыз алушының қаржылық қиындықтарына байланысты қарызды қайта құрылымдау;
- соңғы 6 айда кепілдегі мүліктің 50%-дан астам мөлшерге құнсыздануы;
- қарыз алушының қайтыс болуы; соңғы 6 айдағы кепілдегі мүліктің толық жоғалуы және/немесе жарамсыз болуы.

Топтың саясатына сәйкес қаржы құралдары «сауықтырылған» болып саналады, сондықтан дефолттың ешбір критерийі көм дегенде 3 ай қатарынан байқалмағандықтан 3-кезеңнен ауыстырылады. Қайта құрылымдалған қарызды 3-кезеңнен аудару үшін құнсызданудың барлық белгісін жою, түрлендірілген өтеу кестесіне сәйкес көлемде үш төлем жүргізу қажет.

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда ірі клиенттерге берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті ККЗ өзгерістеріне талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
<i>Ірі клиенттерге берілген кредиттер</i>				
2024 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша жалпы баланстық құн	32,516,502	-	-	32,516,502
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	32,906,050	-	-	32,906,050
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	(27,611,073)	-	-	(27,611,073)
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	(491,871)	-	-	(491,871)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	4,803,106	-	-	4,803,106
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағам айырмасы	1,786,078	-	-	1,786,078
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	39,105,686	-	-	39,105,686

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
<i>Ірі клиенттерге берілген кредиттер</i>				
2024 жылғы 31 қаңтардағы ККЗ	(194,435)	-	-	(194,435)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(331,299)	-	-	(331,299)
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	165,103	-	-	165,103
Бастапқы деректерге өзгерістер енгізу нәтижесінде ККЗ-ның өзгеруі	201,953	-	-	201,953
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	35,757	-	-	35,757
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағам айырмасы	(13,616)	-	-	(13,616)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	(172,294)	-	-	(172,294)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті ККЗ өзгерістеріне талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер				
2024 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша жалпы баланстық құн	66,119,000	9,545,241	2,172,196	77,836,437
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға өсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	130,376,400	-	-	130,376,400
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	(70,051,223)	(5,997,506)	(14,623,309)	(90,672,038)
1-кезеңге аудару	32,244	(32,244)	-	-
2-кезеңге аудару	(15,482,935)	15,565,758	(82,823)	-
3-кезеңге аудару	(5,387,917)	-	5,397,917	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	205,521	(496,619)	(134,124)	(425,222)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға өсер ететін барлық өзгеріс:	39,682,090	9,039,389	(9,442,339)	39,279,140
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға өсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	(1)	(1)
Залалдар өтелуі	-	-	13,791,032	13,791,032
Оң және теріс бағам айырмасы	4,205,073	518,130	1,004,489	5,727,692
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	110,006,163	19,102,760	7,525,377	136,634,300
Мың Қазақстан теңгесімен				
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер				
2024 жылғы 31 қаңтардағы ККЗ	(1,399,231)	(2,145,153)	(1,737,279)	(5,281,663)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға өсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(2,274,742)	-	-	(2,274,742)
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	1,482,445	1,347,851	9,052,584	11,882,880
1-кезеңге аудару	(6,250)	6,250	-	-
2-кезеңге аудару	1,664	(32,112)	30,448	-
3-кезеңге аудару	25,867	-	(25,867)	-
Кезеңдер арасында аудару нәтижесінде ККЗ-ның өзгерілуі немесе бастапқы деректердің өзгерілуі	(53,624)	(1,020,527)	4,787,881	3,713,730
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға өсер ететін барлық өзгеріс:	(824,640)	301,462	13,845,046	13,321,868
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға өсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	1	1
Залалдар өтелуі	-	-	(13,791,032)	(13,791,032)
Оң және теріс бағам айырмасы	(175,463)	(155,472)	(174,018)	(504,953)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	(2,399,334)	(1,999,163)	(1,857,282)	(6,255,779)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда берілген тұтынушылық кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті ККЗ өзгерістеріне талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Тұтынушылық кредиттер				
2024 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша жалпы баланстық құн	779,962	6,202	184,218	970,382
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	1,196,551	-	-	1,196,551
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	(594,329)	(17,919)	(40,796)	(653,044)
1-кезеңге аудару	-	-	-	-
2-кезеңге аудару	(91,625)	91,625	-	-
3-кезеңге аудару	(631)	-	631	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	(6,207)	(3,905)	(3,112)	(13,224)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	505,759	69,801	(43,277)	532,283
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	(29)	(29)
Залалдар өтелуі	-	-	2,187	2,187
Оң және теріс бағам айырмасы	76,832	293	298	77,413
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	1,362,553	76,296	143,387	1,582,236

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Тұтынушылық кредиттер				
2024 жылғы 31 қаңтардағы ККЗ	(15,336)	(121)	(169,078)	(184,535)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(33,279)	-	-	(33,279)
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	11,686	350	37,443	49,479
1-кезеңге аудару	-	-	-	-
2-кезеңге аудару	3,111	(3,111)	-	-
3-кезеңге аудару	14	-	(14)	-
Кезеңдер арасында аудару нәтижесінде ККЗ-ның өзгерілуі немесе бастапқы деректердің өзгерілуі	24,327	(26,730)	(8,034)	(10,437)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	5,859	(29,491)	29,395	5,763
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	29	29
Залалдар өтелуі	-	-	(2,187)	(2,187)
Оң және теріс бағам айырмасы	(1,457)	(3)	(250)	(1,710)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	(10,934)	(29,615)	(142,091)	(182,640)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда берілген ипотекалық кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті ККЗ өзгерістеріне талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Ипотекалық кредиттер				
2024 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша жалпы баланстық құн	696,532	42,576	15,803	754,911
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	998,050	-	-	998,050
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	(337,329)	(18,602)	(12,431)	(368,362)
1-кезеңге аудару	17,173	(17,173)	-	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	1,377	(317)	(98)	962
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	679,271	(36,092)	(12,529)	630,650
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	-	-
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	1,375,803	6,484	3,274	1,385,561

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Ипотекалық кредиттер				
2024 жылғы 31 қаңтардағы ККЗ	(12,662)	(5,259)	(7,914)	(25,855)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(35,692)	-	-	(35,692)
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	6,142	2,298	6,225	14,665
1-кезеңге аудару	(216)	216	-	-
Кезеңдер арасында аудару нәтижесінде ККЗ-ның өзгерілуі немесе бастапқы деректердің өзгерілуі	30,962	2,745	(1,585)	32,122
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	1,196	5,259	4,640	11,095
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	-	-
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	(11,466)	-	(3,274)	(14,760)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда ірі клиенттерге берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті ККЗ өзгерістеріне талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
<i>Ірі клиенттерге берілген кредиттер</i>				
2023 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша жалпы баланстық құн	25,320,667	175,379	-	25,496,046
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	22,246,543	-	-	22,246,543
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	(14,889,185)	(168,923)	-	(15,058,108)
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	124,727	(6,456)	-	118,271
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	7,482,085	(175,379)	-	7,306,706
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағам айырмасы	(286,250)	-	-	(286,250)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	32,516,502	-	-	32,516,502

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
<i>Ірі клиенттерге берілген кредиттер</i>				
2023 жылғы 31 қаңтардағы ККЗ	(149,757)	(1,078)	-	(150,835)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(205,799)	-	-	(205,799)
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	88,061	1,038	-	89,099
Кезеңдер арасында аудару нәтижесінде ККЗ-ның өзгерілуі немесе бастапқы деректердің өзгерілуі	73,941	40	-	73,981
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	(43,797)	1,078	-	(42,719)
<i>Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Оң және теріс бағам айырмасы	(881)	-	-	(881)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	(194,435)	-	-	(194,435)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті ККЗ өзгерістеріне талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер				
2023 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша жалпы баланстық құн	36,269,502	8,345,509	11,458,286	56,073,297
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	74,367,638	-	-	74,367,638
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	(43,773,459)	(7,914,301)	(941,426)	(52,629,186)
1-кезеңге аудару	2,157,229	(2,157,229)	-	-
2-кезеңге аудару	(3,267,669)	12,694,852	(9,427,183)	-
3-кезеңге аудару	(15,717)	(1,155,870)	1,171,587	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	575,414	(201,698)	(49,478)	324,238
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	30,043,436	1,265,754	(9,246,502)	22,062,688
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	(4,998)	(4,998)
Залалдар өтелуі	-	-	578	578
Оң және теріс бағам айырмасы	(193,838)	(66,022)	(35,168)	(295,128)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	66,119,000	9,545,241	2,172,196	77,836,437
Мың Қазақстан теңгесімен				
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер				
2023 жылғы 31 қаңтардағы ККЗ	(687,244)	(487,612)	(5,994,748)	(7,169,604)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(1,310,233)	-	-	(1,310,233)
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	829,431	482,417	492,536	1,784,384
1-кезеңге аудару	(26,101)	26,101	-	-
2-кезеңге аудару	20,228	(4,607,573)	4,587,345	-
3-кезеңге аудару	1,950	368,374	(370,324)	-
Кезеңдер арасында аудару нәтижесінде ККЗ-ның өзгерілуі немесе бастапқы деректердің өзгерілуі	(236,212)	2,047,282	(474,719)	1,336,351
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	(720,837)	(1,703,399)	4,234,838	1,810,502
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	4,998	4,998
Залалдар өтелуі	-	-	(578)	(578)
Оң және теріс бағам айырмасы	8,950	45,858	18,211	73,019
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	(1,399,231)	(2,145,153)	(1,737,279)	(5,281,663)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда берілген тұтынушылық кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті ККЗ өзгерістеріне талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Тұтынушылық кредиттер				
2023 жылғы 1 қаңтардағы жай-күй бойынша жалпы баланстық құн	217,861	5,706	16,493	239,860
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	863,676	-	-	863,676
Басқа санаттан аудару	51,017	526	224,440	275,983
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	(323,363)	(25,142)	(73,706)	(422,211)
1-кезеңге аудару	-	-	-	-
2-кезеңге аудару	(30,006)	30,006	-	-
3-кезеңге аудару	-	-	-	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	3,934	(4,819)	7,368	6,483
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	565,258	571	158,102	723,931
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	(8,887)	(8,887)
Залалдар өтелуі	-	-	19,884	19,884
Оң және теріс бағам айырмасы	(2,957)	(75)	(1,374)	(4,406)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша	779,962	6,202	184,218	970,382
Тұтынушылық кредиттер				
2023 жылғы 31 қаңтардағы ККЗ	(2,543)	(76)	(16,492)	(19,111)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(22,074)	-	-	(22,074)
Басқа санаттан аудару	(768)	-	(163,501)	(164,270)
Кезең ішіндегі мойындауды тоқтату	3,779	335	73,706	77,820
1-кезеңге аудару	-	-	-	-
2-кезеңге аудару	447	(447)	-	-
3-кезеңге аудару	-	-	-	-
Кезеңдер арасында аудару нәтижесінде ККЗ-ның өзгерілуі немесе бастапқы деректердің өзгерілуі	5,767	63	(52,227)	(46,397)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	(12,850)	(49)	(142,022)	(154,921)
Кезең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:				
Есептен шығару	-	-	8,887	8,887
Залалдар өтелуі	-	-	(19,884)	(19,884)
Оң және теріс бағам айырмасы	57	4	433	494
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша	(15,336)	(121)	(169,078)	(184,535)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда берілген ипотекалық кредиттер бойынша жалпы баланстық құнның және тиісті ККЗ өзгерістеріне талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-көзең	2-көзең	3-көзең	Барлығы
Ипотекалық кредиттер				
2023 жылғы 1 қаңтардағы жай-күйі бойынша жалпы баланстық құн	821,447	130,580	270,833	1,222,860
<i>Көзең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	188,200	-	-	188,200
Басқа санаттарға аудару	(51,017)	(526)	(224,440)	(275,983)
Көзең ішіндегі мойындауды тоқтату	(292,715)	(82,213)	(9,951)	(384,879)
1-көзеңге аудару	29,006	(29,006)	-	-
2-көзеңге аудару	-	47,972	(47,972)	-
3-көзеңге аудару	-	(22,099)	22,099	-
Есептелген пайыздардағы таза өзгеріс	1,611	(2,132)	5,234	4,713
Көзең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	(124,915)	(88,004)	(255,030)	(467,949)
<i>Көзең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Есептен шығару	-	-	-	-
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	696,532	42,576	15,803	754,911

Мың Қазақстан теңгесімен	1-көзең	2-көзең	3-көзең	Барлығы
Ипотекалық кредиттер				
2023 жылғы 31 қаңтардағы ККЗ	(9,846)	(439)	(180,616)	(190,901)
<i>Көзең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(4,637)	-	-	(4,637)
Басқа санаттарға аудару	769	-	163,501	164,270
Көзең ішіндегі мойындауды тоқтату	3,509	276	6,636	10,421
1-көзеңге аудару	(320)	320	-	-
2-көзеңге аудару	-	(11,918)	11,918	-
3-көзеңге аудару	-	6	(6)	-
Көзеңдер арасында аудару нәтижесінде ККЗ-ның өзгерілуі немесе бастапқы деректердің өзгерілуі	(2,157)	6,496	(9,347)	(5,008)
Көзең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер ететін барлық өзгеріс:	(2,836)	(4,820)	172,702	165,046
<i>Көзең ішіндегі кредиттік залалдарға бөлінген бағалау резервіне жүргізілген аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер:</i>				
Есептен шығару	-	-	-	-
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	(12,682)	(5,259)	(7,914)	(25,855)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төмендегі кестеде амортизацияланған құн бойынша бағаланатын, олар үшін күтілетін кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві мойындалған, клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер бойынша кредиттік тәуекелді талдау ұсынылған. Төмендегі кестеде клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдердің баланстық құны Топтың осы кредиттер бойынша кредиттік тәуекелге барынша ұшырағыштығын көрсетеді.

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ірі корпоративтік клиенттерге берілген кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Ірі клиенттерге берілген кредиттер				
«А»-дан «ААА»-ға дейін кредит рейтингі бар	18,516,660	-	-	18,516,660
«В»-ден «ВВВ»-ге дейін кредит рейтингі бар	20,589,026	-	-	20,589,026
Жалпы баланстық құн	39,105,686	-	-	39,105,686
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	(172,294)	-	-	(172,294)
Баланстық құн	38,933,392	-	-	38,933,392

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер				
«А»-дан «ААА»-ға дейін кредит рейтингі бар	29,630,196	5,580,343	-	35,210,539
«В»-ден «ВВВ»-ге дейін кредит рейтингі бар	68,515,011	12,725,942	5,401,928	86,642,881
«С»-ден «ССС»-ге дейін кредит рейтингі бар	11,860,956	796,475	1,810,043	14,467,474
О кредит рейтингі бар	-	-	313,406	313,406
Жалпы баланстық құн	110,006,163	19,102,760	7,525,377	136,634,300
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	(2,399,334)	(1,999,163)	(1,857,282)	(6,255,779)
Баланстық құн	107,606,829	17,103,597	5,668,095	130,378,521

«Мерзімінен кешіктірілмеген және тәуекел ұлғайтылмаған» кезеңіндегі тұтынушылық кредиттер бойынша провизияларды есептеу үшін 1.06%–9.90% аралығындағы PD, «Мерзімінен кешіктірілген және тәуекел ұлғайтылған» кезеңіне 5.14% PD, «Арнайы мониторинг жүргізу қажет» кезеңіне 100% PD қолданылды.

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын тұтынушылық кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Тұтынушылық кредиттер				
Мерзімінен кешіктірілмеген және тәуекел ұлғайтылмаған	1,362,553	-	-	1,362,553
Мерзімінен кешіктірілген немесе тәуекел ұлғайтылған	-	76,296	-	76,296
Арнайы мониторинг жүргізу қажет	-	-	143,387	143,387
Жалпы баланстық құн	1,362,553	76,296	143,387	1,582,236
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	(10,934)	(29,615)	(142,091)	(182,640)
Баланстық құн	1,351,619	46,681	1,296	1,399,596

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

«Мерзімінен көшіктірілмеген және тәуекел ұлғайтылмаған» кезеңіндегі ипотекалық кредиттер бойынша провизияларды есептеу үшін 0.33%–10.18% аралығындағы PD, «Мерзімінен көшіктірілген немесе тәуекел ұлғайтылған» кезеңіне 1.03% PD, «Арнайы мониторинг жүргізу қажет» кезеңіне 100% PD қолданылды.

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ипотекалық кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Ипотекалық кредиттер				
Мерзімінен көшіктірілмеген және тәуекел ұлғайтылмаған	1,375,803			1,375,803
Мерзімінен көшіктірілген немесе тәуекел ұлғайтылған	-	6,484	-	6,484
Арнайы мониторинг жүргізу қажет	-	-	3,274	3,274
Жалпы баланстық құн	1,375,803	6,484	3,274	1,385,561
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	(11,486)	-	(3,274)	(14,760)
Баланстық құн	1,364,317	6,484	-	1,370,801

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ірі корпоративтік клиенттерге берілген кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Ірі клиенттерге берілген кредиттер				
«А»-дан «AAA»-ға дейін кредит рейтингі бар	14,545,654	-	-	14,545,654
«В»-ден «BBB»-ге дейін кредит рейтингі бар	17,970,848	-	-	17,970,848
Жалпы баланстық құн	32,516,502	-	-	32,516,502
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	(194,435)	-	-	(194,435)
Баланстық құн	32,322,067	-	-	32,322,067

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер				
«А»-дан «AAA»-ға дейін кредит рейтингі бар	13,123,741	5,853,039	-	18,976,780
«В»-ден «BBB»-ге дейін кредит рейтингі бар	43,179,528	1,943,859	-	45,123,387
«С»-ден «CCC»-ге дейін кредит рейтингі бар	9,815,731	1,748,343	1,783,129	13,347,203
D кредит рейтингі бар	-	-	389,067	389,067
Жалпы баланстық құн	66,119,000	9,545,241	2,172,196	77,836,437
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	(1,398,231)	(2,145,153)	(1,737,279)	(5,281,663)
Баланстық құн	64,719,769	7,400,088	434,917	72,554,774

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын тұтынушылық кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Тұтынушылық кредиттер				
Мерзімінен кешіктірілмеген және тәуекел ұлғайтылмаған	779,962	-	-	779,962
Мерзімінен кешіктірілген және тәуекел ұлғайтылған	-	6,202	-	6,202
Арнайы мониторинг жүргізу қажет	-	-	184,218	184,218
Жалпы баланстық құн	779,962	6,202	184,218	970,382
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	(15,338)	(121)	(169,078)	(184,535)
Баланстық құн	764,626	6,081	15,140	785,847

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ипотекалық кредиттердің кредиттік сапасына талдау келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Ипотекалық кредиттер				
Мерзімінен кешіктірілмеген және тәуекел ұлғайтылмаған	696,532	-	-	696,532
Мерзімінен кешіктірілген және тәуекел ұлғайтылған	-	42,576	-	42,576
Арнайы мониторинг жүргізу қажет	-	-	15,803	15,803
Жалпы баланстық құн	696,532	42,576	15,803	754,911
Кредиттік залалға бөлінген бағалау резерві	(12,682)	(5,259)	(7,914)	(25,855)
Баланстық құн	683,850	37,317	7,889	729,056

Түрлендірілген және қайта құрылымдалған қарыздар. Шарттың талаптары іс жүзінде жаңа кредитке айналатындай қайта қаралса, ал айырмашылық құнсызданудан болған шығын мойындалғанға дейін мойындауды тоқтатудан болған пайда немесе залал ретінде мойындалса, Топ қаржы активін, мысалы, клиентке берілген кредитті, мойындауды тоқтатады. Бастапқы мойындаған кезде, құрылған кредит Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) актив болып саналатын жағдайларды қоспағанда, кредиттер Күтілетін кредиттік залалды (ККЗ) бағалау мақсатында 1-кезеңге қатысты болады.

Егер түрлендіру ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, түрлендіру мойындауды тоқтатпайды. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарын өзгерту негізінде Топ құнсызданудан болған залал мойындалғанға дейін түрлендіруден болған пайданы немесе залалды мойындайды.

Төмендегі кестеде 2-кезеңнің және 3-кезеңнің активтері көрсетілген, олардың талаптары кезең ішінде қайта қаралған және нәтижесінде Топ шеккен түрлендірудің тиісті әсерін көрсете отырып, қайта құрылымдалған деп ескерілген.

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
Сір жыл ішінде түрлендірілген, клиенттерге берілген кредиттердің жалпы құны	10,563,202	7,790,104
Түрлендіруге дейінгі амортизацияланған құн	10,219,012	7,707,492
Түрлендіруден болған таза залал	(31,122)	(84,681)

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Қамсыздандыру және кредиттік сапаны арттырудың өзге де тетіктері. Топ талап ететін қамсыздандырудың мөлшері мен түрі контрагенттің кредиттік тоуокопін бағалауға байланысты. Қамсыздандыру түрлері мен бағалау параметрлерінің рұқсат етілуіне қатысты принциптер белгіленді. Төменде алынған қамсыздандырудың негізгі түрлері келтірілген:

- коммерциялық кредит берген кезде – кепілге жылжымайтын мүлік, тауарлық-материалдық құндылықтар және дебиторлық берешек;
- жеке тұлғаларға кредит берген кезде – кепілге тұрғын үй беріледі.

Сонымен қатар Топ еншілес ұйымдарға берілген кредиттерге қатысты бас ұйымдардан кепілдіктер алады. Басшылық қамсыздандырудың нарықтық құнына мониторинг жүргізеді және қамсыздандырудан болған залалға бөлінген бағалау резервінің жеткіліктілігін тексерген кезде негізгі келісімге сәйкес қосымша қамсыздандыруды сұратады.

3-кезеңнің клиенттеріне берілген кредиттер бойынша қамсыздандыру немесе кредиттік сапаны арттырудың өзге де тетіктері болмаған кезде, 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ККЗ төмендегі мәнге жоғары болушы еді:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Ірі клиенттерге берілген кредиттер	-	-
Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген кредиттер	896,693	381,471
Тұтынушылық кредиттер	-	-
Ипотекалық кредиттер	-	-
	896,693	381,471

Жыл бойы тиісті қарыз алушылар берешегінің орнына Топтың меншігіне әртүрлі активтер етті. Қазіргі уақытта Топ осы активтерді сатуды жүзеге асырады. Топтың саясатына сәйкес өндіріп алынған жылжымайтын мүлік белгіленген тәртіппен сатылады. Сатудан түскен түсімдер қолданыстағы берешекті азайту немесе өтеу үшін қолданылады. Әдетте Топ өз қызметін жүзеге асыру мақсатында мұндай жылжымайтын мүлікті алмайды. Төменде өндіріп алынған және есепті күні ұсталатын активтердің баланстық құны туралы ақпарат берілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Жер	81,722	81,722
Ғимараттар мен құрылыстар	18,530	18,530
Өндіріп алынған барлық кепіл	100,252	100,252

2024 және 2023 жылдарда Топ кепілдік қамсыздандыруды өндіріп алу арқылы жылжымайтын мүлікті алмады.

11 Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер (жалғасы)

Клиенттерге берілген кредиттерді шоғырландыру. 2024 жылғы 31 желтоқсанда Топтың он ең ірі қарыз алушының үлесіне ККЗ бойынша бөлінген резервті шегеруге дейін клиенттерге берілген кредиттердің жалпы сомасының 55.6%-ы келген (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 58% болды). Бұл кредиттердің жиынтық сомасы 99,019,900 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 62,201,570 мың теңге болды).

Кредиттер Қазақстан Республикасында негізінен экономиканың мынадай секторларында қызметін жүзеге асыратын клиенттерге беріледі:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Құрылыс	42,939,193	28,087,440
Сауда	39,082,567	38,079,886
Жалға беру	23,124,885	10,059,549
Өндіріс	21,358,690	4,129,891
Электр қуатын сату/өндіру	12,999,634	6,545,339
Аурухана мекемелерінің қызметі	7,951,018	2,342,153
Қонақүй бизнесі	6,414,569	7,801,071
Білім беру	4,545,010	4,003,389
Жеке тұлғалар	2,967,797	1,725,293
Ауыл шаруашылығы	1,103,922	1,369,077
Білім беру объектілерін салу	-	221,192
Басқа	16,220,498	7,713,952
ККЗ бойынша бөлінген резервті шегеруге дейін клиенттерге берілген барлық кредит	178,707,783	112,078,232

Жеке тұлғаларға берілген кредиттер тұтынушылық және ипотекалық кредиттер ретінде ұсынылған.

12 Негізгі құралдар және материалдық емес активтер

Төменде негізгі құралдар баптары бойынша қозғалыс ұсынылған:

Қазақстандық мың теңгемен	Жер	Гимараттар мен құрылыстар	Компьютерлік жабдық	Көлік құралдары	Басқа да негізгі құралдар	Активтерді пайдалану құны	Барлығы
Бастапқы немесе қайта бағаланған құн							
2023 ж. 01 қаңт. жай-күйі бойынша	809,703	10,809,956	109,354	1,525	226,504	732,054	12,689,096
Түсімдер	90,136	118,500	114,428	32,000	392,550	163,495	911,109
Шығындарды капиталдандыру	273,581	3,603,006	-	-	-	-	3,876,589
Басқа активтерден аудару	335,394	-	-	-	-	-	335,394
Шығуы	(26,806)	(1,114,283)	(11,333)	(1,525)	(27,135)	(114,957)	(1,296,039)
Сатуға арналған айналымнан тыс активтерге аудару	(270,883)	(9,712,578)	-	-	-	-	(9,983,461)
Қайта бағалаудың әсері	134,466	(392,134)	-	-	-	-	(257,668)
Құнсыздану	(49,767)	(175,820)	-	-	-	-	(225,587)
2023 ж. 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша							
Түсімдер	1,295,824	3,136,649	212,449	32,000	591,919	780,592	6,049,433
Шығуы	(588,294)	-	(73,364)	-	(60,165)	(313,552)	(1,035,375)
2024 ж. 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша							
	707,530	3,136,649	190,880	32,000	888,347	870,172	5,825,578
Жинақталған тозу							
2023 ж. 01 қаңтардағы жай-күйі бойынша							
Амортизация және құнсыздану	-	(106,730)	(83,908)	-	(120,944)	(364,907)	(656,489)
Шығуы	-	(81,187)	(60,639)	(2,667)	(53,114)	(160,106)	(357,713)
Қайта бағалаудың әсері	-	333	11,333	-	25,557	104,907	142,130
	-	49,379	-	-	-	-	49,379
2023 ж. 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша							
Амортизация және құнсыздану	-	(138,205)	(113,214)	(2,667)	(148,501)	(420,106)	(822,693)
Шығуы	-	(71,478)	(72,088)	(8,000)	(169,406)	(183,049)	(504,021)
	-	-	73,364	-	60,165	191,276	324,805
2024 ж. 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша							
	-	(209,683)	(111,938)	(10,667)	(257,742)	(411,879)	(1,001,909)
Таза баланстық құн							
2023 жылғы 01 қаңтардағы жай-күйі бойынша	809,703	10,703,226	45,446	1,525	105,560	367,147	12,032,607
2023 ж. 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	1,295,824	2,998,444	99,235	29,333	443,418	360,486	5,226,740
2024 ж. 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	707,530	2,926,966	78,942	21,333	630,605	458,293	4,823,669

Топтың жері, ғимараттары мен құрылыстары баланста тиісті тәжірибесі мен лицензиясы бар тәуелсіз бағалаушы анықтаған қайта бағалаған құн бойынша көрсетіледі. Бағалау туралы есептің негізіне жеткілікті түрде дамыған сату нарығын және жалға беруден кіріс алу мүмкіндігін ескере отырып, салыстырмалы (сатуды салыстырмалы талдау әдісі) және кіріс (кірісті капиталдандыру әдісі) тәсілдері алынды.

Кірісті капиталдандыру, өз кезегінде, ұқсас капиталдандырылған ұқсас жылжымайтын мүлікті жалға беруден күтілетін нарықтық кіріс негізінде құнды бағалауды көздейді, осы әдісті қолданған кезде бағаланатын жылжымайтын мүліктің құнын анықтау үшін капиталдандырылған салыстырмалы меншіктен алынған таза кіріс қарастырылады.

Сатуды салыстырмалы талдау әдісі құны бағаланатын объектінің нарығында кездесетін, анықталған айырмашылықтарға түзетілген, бағаланатын объектімен салыстыруға болатын жақын арада сатылған ұқсас объектілердің бағасын немесе сату бойынша ұсынылған бағаларын талдау негізінде анықтауға мүмкіндік береді.

12 Негізгі құралдар және материалдық емес активтер (жалғасы)

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша жер мен ғимараттардың әділ құны 27-ескертпеде келтірілген.

Төменде материалдық емес активтердің қозғалысы ұсынылған:

	2024	2023
Бастапқы құны		
1 қаңтардағы жай-күйі бойынша	1,166,677	661,979
Түсімдер	229,436	512,057
Шығуы	(6,031)	(7,359)
31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	1,390,082	1,166,677
Жинақталған тозу		
1 қаңтардағы жай-күйі бойынша	(436,927)	(340,671)
Бір жыл ішінде есептелген	(166,721)	(103,615)
Шығуы	6,031	7,359
31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	(597,617)	(436,927)
Таза баланстық құн		
1 қаңтардағы жай-күйі бойынша	729,750	321,308
31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша	792,465	729,750

Негізгі құралдар Ғимараттарды, құрылыстарды және жерді қоспағанда, негізгі құралдар жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегере отырып, күнделікті қызмет көрсету шығындарын есепке алмағанда бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Мұндай құнға мойындау критерийлеріне сәйкес келсе, ауыстыру фактісі бойынша мойындалатын жабдықты ауыстыруға байланысты шығындар кіреді.

Негізгі құралдардың баланстық құны осы активтің баланстық құны өтепмеуі мүмкін екенін көрсететін жағдайлар немесе мән-жайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда құнсыздану мәні бойынша бағаланады.

Бастапқы құны бойынша бастапқыда мойындалғаннан кейін жер, ғимараттар мен құрылыстар қайта бағаланатын күндегі әділ құнды білдіретін қайта бағаланған құн бойынша, кейін жинақталған амортизацияны (ғимараттар бойынша) және кейін құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып, көрсетіледі. Қайта бағалау қайта бағаланған активтің әділ құны мен оның баланстық құны арасындағы айтарлықтай сәйкессіздіктерді болдырмау үшін жиі орындалады.

Қайта бағалау жүргізілген күндегі жай-күйі бойынша жинақталған амортизация активтің жалпы баланстық құнын бір уақытта азайта отырып есептен шығарылады және алынған сома активтің қайта бағаланған сомасы негізінде қайта есептеледі.

Қайта бағалаудан түскен құн өсімі бұрын пайда немесе залал құрамында көрсетілген осы актив құнының алдыңғы азаюын қалпына келтіру сомаларын қоспағанда, басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетіледі. Бұл жағдайда актив құнының ұлғаю сомасы пайда немесе залал құрамында мойындалады. Негізгі құралдарды қайта бағалау қорында көрсетілген сол актив бойынша құнның алдыңғы өсіміне қарсы осындай азаюды тікелей есептеуді қоспағанда, қайта бағалаудан болған құнның азаюы пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

12 Негізгі құралдар және материалдық емес активтер (жалғасы)

Топ есепке алу әдісін қолданады, ол бойынша қайта бағалаудан болатын құн өсімі актив пайдаланылған сайын бөлінбеген пайда құрамына аударылмайды. Топ актив есептен шығарылған немесе жойылған кезде барлық өсімді ауыстырады. Объектінің амортизациясы ол пайдалануға қолжетімді болған кезде басталады. Амортизация активтерді пайдаланудың келесі есептік мерзімдері ішінде сызықтық әдіспен есептеледі:

	Пайдалы қолдану мерзімі (жылдар саны)
Ғимараттар	50 жыл
Офистік және компьютерлік жабдық	2,5 жыл
Көлік құралы	4 жыл
Басқа негізгі құралдар	4 жылдан 6.7 жылға дейін

Жою құны, пайдалы қолдану мерзімдері және активтердің амортизациясын есептеу әдістері әр есепті жылдың соңында талданады және қажеттілігіне қарай түзетіледі.

Жөндеуге және қайта құруға арналған шығыстар олардың жүзеге асырылуына қарай шығындарға жатқызылады және олар капиталдандыруы тиіс болатын жағдайларды қоспағанда, өкімшілік және өзге де операциялық шығыстардың құрамына енгізіледі.

Жер мен ғимараттардың әділ құны нарықта ұсынылатын ұқсас объектілердің құнына қарай белгіленеді. Жер мен ғимараттардың әділ құны туралы толығырақ ақпарат 27-ескертпеде ашып көрсетілген.

Жер мен ғимараттар құнсыздануды және ғимараттар бойынша жинақталған тозуды шегере отырып, бастапқы құны бойынша есепке алынса, олардың баланстық құны 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша тиісінше 650,255 мың теңгені және 2,839,635 мың теңгені құрайтын өді (сәйкесінше 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша: 694,147 мың теңге және 2,897,791 мың теңге).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банк пайдаланатын офистік және компьютерлік жабдықтармен, көлік құралдарымен және басқа да негізгі құралдармен ұсынылған толық амортизацияланған негізгі құралдардың бастапқы құны 131,910 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша: 97,783 мың теңге).

Материалдық емес активтерге бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар кіреді. Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру операциялары аясында сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алған күндегі олардың әділ құнын білдіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған залалды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектеулі немесе белгісіз. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі болатын материалдық емес активтер 6,7 жылды құрайтын пайдалы қолдану мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда құнсыздану мені бойынша талданады. Пайдалы қолдану мерзімі белгісіз болатын материалдық емес активтерді амортизациялау мерзімдері мен тәртібі кем дегенде жыл сайын әр есепті жылдың соңында талданады.

13 Басқа активтер

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша басқа активтер келесі позицияларды қамтиды:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Банк қызметі бойынша дебиторлар	363,446	305,661
ҚҚБ-дағы шотта пайдалануға шектелген қаражат	337,511	330,456
Алынатын комиссиялық сыйақы	5,899	16,266
Басқа активтер	5,580	13,532
ККЗ құруға дейінгі басқа қаржылық активтер	712,446	665,915
ККЗ-ға бөлінген резервті шегергенде	(314,454)	(280,670)
Басқа қаржылық активтер	397,992	385,245
Банктік емес қызмет бойынша алдын ала төлемдер	806,487	1,190,909
Болашақ кезеңдердің шығысы	464,695	83,469
Өндіріп алынған кепілдегі мүлік	100,252	100,252
КТС-ны қоспағанда, салық бойынша жүргізілген алдын ала төлем	6,611	4,604
Басқа	16,851	31,719
Басқа қаржылық емес активтер	1,394,896	1,410,953
Басқа активтер	1,792,888	1,796,198

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топ ҚҚБ Клирингтік орталығындағы шоттарда 337,511 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша – 330,456 мың теңге) мөлшерінде қаражат орналастырды. ҚҚБ клирингтік орталығының 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы рейтингі жоқ.

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша өндіріп алынған кепілдегі мүлік – қарыз алушылардың кредиттерді қайтару жөніндегі міндеттемелерін реттеген кезде Топ алған жылжымайтын мүлік объектілері. Өндіріп алынған кепілдегі мүлік бастапқы құнның және таза сату құнының ең аз мәні бойынша бағаланады. Қазіргі уақытта Топ осы активтерді сату бойынша іс-шараларды белсене жүргізіп жатқанына қарамастан, олардың бір бөлігі қысқа мерзім ішінде сатылмаған. Басшылық әлі де осы активтерді жақын болашақта ақшаға айналдыруға ниетті.

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы басқа қаржы активтері бойынша ККЗ-ға бөлінген резервтердегі өзгерістерге талдау берілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	ККЗ
2023 жылғы 1 қаңтарда	(268,913)
Бір жыл ішіндегі есептеулер	(507,173)
Есептен шығару	490,716
Бағам айырмасы	4,700
2023 жылғы 31 желтоқсанда	(280,670)
Бір жыл ішіндегі есептеулер	367,452
Қалпына келтіру	(396,147)
Есептен шығару	35,300
Бағам айырмасы	(40,389)
2024 жылғы 31 желтоқсанда	(314,454)

14 Сатуға арналған айналымнан тыс активтер

2024 жылғы 31 желтоқсанда сатуға арналған айналымнан тыс активтер 8,489,108 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 10,003,177 мың теңге болды). Олардың баланстық құны негізінен есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай ішінде сату арқылы өтелетін болса, бұл активтер қаржылық жағдай туралы есепте мойындалады. Активтерді қайта жіктеу келесі талаптардың барлығының сақталуын талап етеді: (а) активтер олардың ағымдағы күйінде дереу сатуға дайын; (ә) Топ басшылығы сатып алушыны іздеу бойынша қолданыстағы бағдарламаны бекітті және оны іске асыруға кірісті; (б) активтерді дәлелді бағамен сату үшін белсенді маркетинг жүргізілуде; (в) сату бір жыл ішінде жүзеге асырылады деп күтілуде және (г) сату жоспарына айтарлықтай өзгеріс енгізу немесе оның күшін жою күтілмейді. Ағымдағы есепті кезең бойынша қаржылық жағдай туралы есепте сатуға арналған деп жіктелген айналымнан тыс активтер ағымдағы есепті кезеңнің соңындағы сыныптамаға сәйкес келтіру үшін қаржылық жағдай туралы салыстырмалы есепте қайта жіктелмейді және ұсыну нысанын өзгертпейді. Сатуға арналған негізгі құралдар амортизацияланбайды.

2023 жылғы мамырда Топ басшылығы жер учаскесінде іргелес үлестері бар тұрғын емес үй-жайлар түріндегі жылжымайтын мүлікті сатуды бекітті және сатып алушыларды іздеуге шарт жасады. 2024 жылғы шілдеде сату жоспары жаңартылды және Топ Басшылығы сатып алушыларды іздеу қызметтері жөнінде жаңа шарттар жасады.

15 Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша басқа банктер мен кредит мекемелерінің қаражаты келесі позицияларды қамтиды:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
T.C. Ziraat Bankasi A.S.	18,388,135	-
«ДАМУ» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ	3,882,436	3,884,065
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	22,270,571	3,884,065

2024 жылғы желтоқсанда Бақылаушы акционер Топта екі жыл мерзіміне 6.9% мөлшерлемесімен 35,000,000 АҚШ доллары сомасына депозит орналастырды.

2020 жылғы 13 қазанда Топ «Даму Өңірлер III» шағын және орта бизнес субъектілері үшін өңірлік басымдықты жобаларды қаржыландыру бағдарламасы аясында «ДАМУ» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-мен кредиттік келісімге қол қойды. Кредиттік келісім 7 жыл мерзіміне 5 млрд теңге сомасына жасалды. Кредит бойынша пайыздық мөлшерлеме 8.5%-ды құрайды. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредит келісіміне сәйкес Топ 5,000,000 мың теңге жалпы сомасына 7 транш алды (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 5,000,000 мың теңге жалпы сомасына 7 транш). 2024 жылғы қыркүйекте Fitch Ratings Банктің рейтингін В+ деңгейіне ұлғайтты, болжамы – позитивті, бұл ДАМУ ковенанттарына сәйкес келеді.

Кредиттік мекемелер қаражатының өтімділігіне талдау 26-ескертпеде келтірілген.

16 Клиенттердің қаражаты

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша клиенттердің қаражаты келесі позицияларды қамтиды:

Мың Қазақстан теңгесімен	Еск.	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Мерзімді депозиттер		113,417,281	104,285,583
Ағымдағы шоттар		57,773,364	48,396,505
Клиенттердің қаражаты		171,190,645	152,682,088
Кепілдіктер бойынша қамсыздандыру ретінде ұсталатындар	25	5,885,660	1,766,580

2024 жылғы 31 желтоқсанда Топтың он ең ірі қарыз алушының үлесіне клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттеріндегі қаражаттың жиынтық қалдығының 42%-ы келетін (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 49,75%). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша осындай клиенттер қаражатының жиынтық қалдығы 72,620,506 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 75,954,053 мың теңге болды).

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Мерзімді депозиттер		
Заңды тұлғалар	81,118,527	82,205,529
Жеке тұлғалар	29,844,984	19,510,002
Мемлекеттік және қоғамдық ұйымдар	2,453,770	2,570,052
Ағымдағы шоттар		
Заңды тұлғалар	48,602,686	39,747,696
Жеке тұлғалар	8,440,077	7,948,769
Мемлекеттік және қоғамдық ұйымдар	730,601	700,040
Клиенттердің қаражаты	171,190,645	152,682,088

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес Топ салымшының бірінші талабымен салым сомасын беруге міндетті. Мерзімді салым салымшыға оның талабы бойынша мерзім өткенге дейін қайтарылған жағдайларда, шартта пайыздардың өзге мөлшері көзделмесе, салым бойынша пайыздар банк талап етілгенге дейінгі салымдар бойынша төлейтін пайыздардың мөлшеріне сәйкес мөлшерде төленеді.

Төменде клиенттердің қаражатын санаттар бойынша бөлу ұсынылған:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Заңды тұлғалар:		
Өндіріс	35,151,348	32,046,613
Басқа	28,672,220	17,506,006
Құрылыс	27,964,408	16,311,713
Сауда және қызметтер	23,443,858	38,495,584
Көлік және коммуникациялар	9,292,947	9,666,163
Кәсіби қызметтер	8,268,268	9,590,875
Металл кендерін өндіру	112,535	1,606,563
Жеке тұлғалар	38,285,061	27,458,771
Клиенттердің қаражаты	171,190,645	152,682,088

17 Жалдау бойынша міндеттемелер

Топ жалдау бойынша келесі міндеттемелерді мойындады:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	344,290	221,159
Жалдау бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	139,412	161,921
Жалдау бойынша барлық міндеттеме	483,702	383,080

2024 жылғы қаржылық шығыстарға қосылған пайыздық шығыс 44,084 мың теңгені құрады (2023 жыл: 35,908 мың теңге).

Жалдау шарттарында жалға берушіге тиесілі жалға берілетін активтер бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз етуден басқа ешқандай ковенант жоқ. Жалға алынатын активтерді кредиттер мен қарыздар бойынша қамсыздандыру ретінде пайдалануға болмайды.

18 Басқа міндеттемелер

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша басқа міндеттемелер келесі позицияларды қамтиды:

Мың Қазақстан теңгесімен	Еск.	2024 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 31 желтоқсан
Құжаттамалық есеп айырысу бойынша міндеттемелер		120,996	85,867
СПОТ операциялары бойынша міндеттемелер		331	1,402
Берілген кредиттер бойынша клиенттерден түскен пайыздарды алдын ала төлеу		-	30,359
Басқа қаржылық міндеттемелер:		121,327	117,628
Корпоративтік табыс салығынан басқа төленетін салық		425,347	158,739
Сатуға арналған айналымнан тыс активтерді сату бойынша алынған алдын ала төлем		131,861	-
Шартты міндеттемелер бойынша залалды өтеуге бөлінген резерв	25	117,392	121,641
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыс		70,176	43,423
Өкімшілік-шаруашылық қызмет бойынша есептелген шығыс		17,655	63,556
Басқа міндеттемелер		6,244	4,896
Басқа қаржылық емес міндеттемелер		768,675	392,255
Басқа міндеттемелер		890,002	509,883

19 Капитал

Акционерлік капитал. 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топтың жарияланған, шығарылған және толық төленген жай акцияларының жалпы саны 48,500,000 акцияны құрайды. Акцияларды орналастыру құны бір жай акция үшін 1,000 теңгені құрады. Акционерлердің дивиденд алуға және теңгедегі капиталды белуге құқығы бар. 2024 және 2023 жылдары Топ дивиденд жарияламады және төлемеді.

Басқа қорлардың сипаты мен мақсаты

Резервтік капитал. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топтың 1,177,175 мың теңге сомасына күтпеген шығыстар мен болашақ залалдарды жабуға арналған жалпы банк резерві бар (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 1,177,175 мың теңге болды). Жалпы банк резервінің қаражаты Топ акционерлерінің ресми шешімі бойынша ғана бөлінуі мүмкін.

Негізгі құралдарды қайта бағалау қоры. Негізгі құралдарды қайта бағалау қоры Топтың меншігіндегі жердің, ғимараттар мен құрылыстардың әділ құнының ұлғаюын, сондай-ақ бұл құнның төмендеуін көрсету үшін, бірақ мұндай төмендеу бұрын капитал құрамында көрсетілген сол актив құнының бұрынғы өсуімен байланысты шамада ғана пайдаланылады.

19 Капитал (жалғасы)

Бір акцияға шаққандағы кіріс. Бір акцияға шаққандағы базалық пайда жай акцияларды ұстаушыларға тиесілі кезеңдегі таза пайданы кезең ішінде айналымда болатын акциялардың орташа өлшенген санына бөлу арқылы есептеледі. Топтың опциондары немесе айырбасталатын борыштық немесе үлестік құралдары жоқ.

Төменде бір акцияға шаққандағы базалық және ажыратылған пайданы есептеген кезде пайдаланылған пайда мен акциялар туралы мәліметтер келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
Топ Акционерлеріне қатысты бір жыл ішіндегі таза пайда	25,354,597	15,097,897
Бір акцияға шаққандағы базалық және ажыратылған пайданы анықтау мақсатында жай акциялардың орташа өлшенген саны	48,500,000	48,500,000
Бір акцияға шаққандағы базалық және ажыратылған пайда (төңге)	522.78	311.30

2023 жылғы және 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топтың бір акцияға шаққандағы кірісті ажыратқан қаржы құралдары болмады.

20 Пайыздық кірістер мен пайыздық шығыстар

Таза пайыздық кіріске мына позициялар кіреді:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
Клиенттерге берілген кредиттер	17,752,988	11,537,151
Басқа банктердегі қаражат	9,531,069	9,435,206
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	140,837	102,168
Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелген пайыздық кіріс	27,424,894	21,074,525
Клиенттердің қаражаты	(6,983,466)	(3,975,961)
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	(330,025)	(391,295)
Жалдау бойынша міндеттемелер	(44,084)	(35,908)
Пайыздық шығыс	(7,357,575)	(4,403,164)
Таза пайыздық кіріс	20,067,319	16,671,361

21 Кредиттік залалдар бойынша шығыс

Төменде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша ККЗ шығыстары келтірілген:

Млн Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Ақша қаражаты және оның баламалары	2,750	-	-	2,750
Басқа банктердегі қаражат	2,953	-	-	2,953
Амортизацияланған құны бойынша бааланатын клиенттерге берілген кредиттер	(781,828)	277,230	13,879,081	13,374,483
Басқа қаржылық активтер	-	-	367,452	367,452
Қаржылық кепілдіктер	6,659	-	-	6,659
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	(623)	-	-	(623)
Кредиттік залалдар бойынша барлық (шығыс)/қалпына келтіру	(770,089)	277,230	14,246,533	13,753,674

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген қаржы құралдары бойынша ККЗ шығыстары келтірілген:

Млн Қазақстан теңгесімен	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Ақша қаражаты және оның баламалары	(2,018)	-	-	(2,018)
Басқа банктердегі қаражат	(2,579)	-	-	(2,579)
Амортизацияланған құны бойынша бааланатын клиенттерге берілген кредиттер	(780,420)	(1,707,190)	4,265,518	1,777,908
Басқа қаржылық активтер	-	-	(507,173)	(507,173)
Қаржылық кепілдіктер	2,942	-	-	2,942
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	(599)	-	-	(599)
Кредиттік залалдар бойынша барлық (шығыс)/қалпына келтіру	(782,674)	(1,707,190)	3,758,345	1,268,481

22 Комиссиялық кірістер мен шығыстар

Топ клиенттерге көрсететін қызметтердің әртүрлі түрлерінен комиссиялық кіріс алады. Комиссиялық кіріс келесі екі санатқа бөлінуі мүмкін:

Белгілі бір уақыт аралығында қызмет көрсеткені үшін алынған комиссиялық кіріс. Белгілі бір уақыт кезеңі ішінде көрсетілген қызмет үшін алынған комиссиялар осы кезең ішінде орындалуы тиіс міндеттердің орындалуына қарай есептеледі. Мұндай баптарға активтерді басқару, жауапты сақтау және басқа да басқарушылық және кеңес беру қызметтеріне алынатын комиссиялық кіріс пен сыйақы кіреді. Кредитті пайдалану ықтималдығы жоғары болса, кредит беру жөніндегі міндеттемелерге алынатын комиссиялар және кредиттер беруге байланысты алынатын өзге де комиссиялар болашақ кезеңдерге (қосымша шығындармен қатар) қатысты және кредит бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемеге енгізілетін түзету ретінде мойындалады.

Операцияларды жүргізу бойынша қызмет көрсетуден түскен комиссиялық кіріс. Үшінші тараптың атынан операция жүргізу жөніндегі келіссөздер жүргізуге немесе оған қатысуға алынған комиссиялар, мысалы, акцияларды немесе басқа да бағалы қағаздарды сатып алған немесе бизнесті сатып алған немесе сатқан кезде Топ келісім жасасуға міндеті болғанда, осындай операция аяқталғаннан кейін мойындалады. Орындалуы тиіс белгілі бір міндеттерге байланысты алынатын комиссиялар (немесе комиссиялардың бір бөлігі) тиісті критерийлер орындалғаннан кейін мойындалады.

Егер шарт ауыспалы өтеуді көздейтін болса, комиссиялық кіріс ауыспалы өтемге тең белгісіздікті кейіннен шешкен кезде түсімнің жинақтаушы қорытындысы деп мойындалған соманың айтарлықтай азаймауы өте ықтимал дәрежеде ғана мойындалады.

Таза комиссиялық кіріске мына позициялар кіреді:

<i>Мың Қазақстан теңгесімен</i>	2024 ж.	2023 ж.
Кепілдіктер мен аккредитивтер шығару	831,051	666,715
Есеп айырысу операциялары	550,944	590,508
Кассалық операциялар	194,931	175,735
Банк шоттарына қызмет көрсету бойынша қызметтер	15,992	65,616
Сейфтік операциялар	7,209	6,580
Төлем карточкалары	1,729	982
Басқа	113,416	41,478
Комиссиялық кіріс	1,715,272	1,547,614
Төлем жүйелері бойынша комиссиялық шығыс	(249,550)	(82,938)
Есеп айырысу операциялары	(197,659)	(141,783)
Процессинг қызметтері	(52,569)	(23,415)
Кепілдіктер	(43,758)	(42,215)
Басқа	(11,707)	(6,187)
Комиссиялық шығыс	(555,243)	(296,538)
Таза комиссиялық кіріс	1,160,029	1,251,076

23 Әкімшілік және басқа да операциялық шығыс

Әкімшілік және басқа да операциялық шығыс келесі позицияларды қамтиды:

Мың Қазақстан теңгесімен	Еск.	2024 ж.	2023 ж.
Жалақы және сыйлықақылар		1,759,792	1,333,771
Ғимараттарды күтіп ұстау		626,071	211,545
Корпоративтік табыс салығынан басқа салық		563,252	906,585
Негізгі құралдардың тозуы	12	504,021	357,713
Бағдарламалық жасақтамаға техникалық қолдау көрсету		341,698	267,629
Кәсіби қызметтер		261,580	234,830
Әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар		203,467	140,178
Материалдық емес активтердің амортизациясы		166,721	103,615
Байланыс қызметі және ақпараттық қызметтер		136,418	78,232
Күзет қызметтері		125,736	113,520
Депозиттерді сақтандыру		111,617	152,568
Сақтандыру		55,480	37,362
Іссапар шығыстары		43,589	32,282
Мүшелік жарналар		25,512	19,064
Кеңсе керек-жарақтары		20,505	36,761
Жарнама және маркетинг		18,679	14,762
Қызметкерлерді оқыту		17,589	12,293
Көлік		12,850	11,079
Риэлтор қызметтері		10,018	-
Инкассация		8,721	8,976
Басқа		510,487	473,730
Жылжымайтын мүліктің құнсыздануы		-	225,587
Жобалық кеңес беру шығындары		-	184,583
Барлық әкімшілік және басқа да операциялық шығыс		5,523,803	4,956,665

Кәсіби қызметтердің құрамына 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша 64,400 мың теңге көлемінде аудиторлық қызметтер енгізілді (2023 жылда: 52,495 мың теңге).

24 Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес есептеледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, барлық уақыт айырмасына қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы қаржылық есептілік мақсатында активтердің және міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақыт айырмасы бойынша көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер салық базасын азайтатын осы уақыт айырмалары қарсы есепке алынуы мүмкін болашақта салық салынатын пайданы алу ықтималдығы болатын шамада ғана көрсетіледі. Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнге күшіне енген немесе іс жүзінде күшіне енген заңнаманы негізге ала отырып, актив ақшаға айналдырылатын немесе міндеттеме реттелетін кезең ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Осыған қоса Қазақстан Республикасында Топтың қызметіне қатысты қолданылатын түрлі операциялық салықтар қолданылады. Бұл салықтар жиынтық кіріс туралы есепте әкімшілік және басқа операциялық шығыстардың бөлігі ретінде көрсетіледі.

24 Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)

Корпоративтік табыс салығы (КТС) бойынша шығыстар мынадай позициялармен ұсынылған:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
Қазіргі корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	7,078,362	1,941,817
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша (үнемдеу)/шығыстар – уақыт айырмаларының пайда болуы және опарды түзету	(25,757)	43,914
КТС бойынша шығыс	7,052,605	1,985,731

Топ табысына тек Қазақстан Республикасында ғана салық салынады. Салық заңнамасына сәйкес 2024 және 2023 жылдардағы корпоративтік табыс салығының қолданыстағы мөлшерлемесі 20%-ды құрайды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар мен 2024 және 2023 жылдардағы нормативтік салық мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарды есепке алғанға дейінгі пайда арасындағы салыстыру келесідей болады:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстарға дейінгі пайда	32,407,202	17,083,628
Нормативтік салық мөлшерлемесі	20 %	20 %
Нормативтік мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша теориялық шығыс	6,481,440	3,416,726
Шегеруге жатқызылмайтын өкімшілік және басқа да шығыстар	167,938	209,826
Салық мақсатында шегерілмейтін/салық салынбайтын резервтерге енгізілген өзгерістер	31,446	131,912
Болашақ кезеңдерге ауыстырылған бұрын мойындалмаған салық залалдарын пайдалану	-	(2,043,109)
Негізгі құралдардың құнсыздануы	-	45,118
Басқа да тұрақты айырмалар	371,781	225,258
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	7,052,605	1,985,731

24 Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)

2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кейінге қалдырылған КТС бойынша активтер мен міндеттемелер, сонымен бірге тиісті жылдар бойынша олардың қозғалысы келесідей ұсынылады:

	Пайда немесе залал құрамындағы уақыт айырмаларының пайда болуы және төмендеуі		Басқа жиынтық кіріс құрамындағы уақыт айырмаларының пайда болуы және төмендеуі		Пайда немесе залал құрамындағы уақыт айырмаларының пайда болуы және төмендеуі	
	2023 ж. 1 қаңтар	2023 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 1 қаңтар	2023 ж. 31 желтоқсан	2023 ж. 1 қаңтар	2023 ж. 31 желтоқсан
Шегерілетін уақыт айырмаларының салық әсері						
Болашақ кезеңге ауыстырылған салық залалдары	2,053,598	(2,053,598)	-	-	-	-
Болашақ кезеңге ауыстырылған салық залалдары бойынша резерв	(2,045,177)	2,045,177	-	-	-	-
Қаржы құралдарының құнсыздануына бөлінген шығыстар	1,487	(1,487)	-	-	-	-
Басқа	2,049	(1,704)	-	345	825	1,170
Кейінге қалдырылған КТС бойынша активтер	11,957	(11,612)	-	345	825	1,170
Салық салынатын уақыт айырмаларының салық әсері						
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(174,641)	(21,591)	59,668	(136,564)	(22,847)	(159,411)
Басқа	(40,223)	(30,176)	-	(70,399)	46,115	(24,284)
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	(21,099)	19,465	-	(1,634)	1,634	-
Болашақ кезеңдердің шығысы	(30)	-	-	(30)	30	-
Кейінге қалдырылған КТС бойынша міндеттемелер	(235,993)	(32,302)	59,668	(208,627)	24,932	(183,695)
Кейінге қалдырылған КТС бойынша таза актив/(міндеттеме)	(224,036)	(43,914)	59,668	(208,282)	25,757	(182,525)

25 Шарттық және шартты міндеттемелер

Саяси және экономикалық жағдайлар. Қазақстанда экономикалық реформалар және нарықтық экономиканың талаптарына сай болатын құқықтық, салықтық және өкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасып келеді. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Үкіметі экономика, қаржы және ақшалай-кредит саясаты саласында қолданатын шаралардың тиімділігіне тәуелді болады.

25 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Теңгенің негізгі шетел валюталарына айырбас бағамының құбылмалылығы Қазақстан экономикасына кері әсерін тигізеді. Тартылатын қаржыландырудың теңгедегі пайыздық мөлшерлемелері жоғары болып тұр. Көрсетілген факторлар капиталға қол жеткізудің шектелуіне, капиталдың жоғары құнына, инфляцияның жоғары деңгейіне және одан әрі экономикалық өсуге қатысты белгісіздікке әкеп соқтырды, бұл болашақта Топтың қаржылық жағдайына, операцияларының нәтижелеріне және экономикалық перспективаларына теріс әсер беруі мүмкін. Топ Басшылығы ағымдағы жағдайда Банктің экономикалық тұрақтылығын қолдау жөнінде тиісті шаралар қолданып жатыр деп есептейді.

Сот талап-арыздары мен талаптары. Топ іскерлік операцияларға байланысты әртүрлі сот ісін жүргізудің ықтимал объектісі болып табылады. Топ мұндай түрдегі қанағаттандырылмаған немесе қауіп төндіретін талап-арыздары жеке немесе жиынтықта Топтың қаржылық жағдайына немесе оның қызметінің нәтижелеріне айтарлықтай теріс әсер етуі ықтималдығы бар есептемейді.

Топ жеке мен-жайлардың сапдарынан туындайтын елеулі міндеттемелердің ықтималдығын бағалайды және міндеттеменің туындауына себеп болған оқиғалар болған және міндеттеме сомасын жеткілікті шынайылық дәрежеде есептеуге мүмкіндік болған кезде ғана өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігінде резервтер құрады. Жоғарыда сипатталған кез келген шартты міндеттеме бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте ешқандай резерв құрылмаған.

Күтпеген салық төлемдері. Әртүрлі заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілердің қағидалары кейде нақты тұжырымдалмайды және оларды түсіндіру жергілікті салық органдарының инспекторлары мен Қаржы министрлігінің лауазымды тұлғаларының пікіріне байланысты. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасында пікір алшақтығы болған жағдайлар жиі кездеседі. Қазақстан заңдарының, қаулыларының және тиісті нормативтік-құқықтық актілердің мәлімделген немесе анықталған бұзушылықтарына салынатын айыппұлдар мен есімпұлдардың қолданыстағы режимі өте қатал. Айыппұлдар даулы соманы тәркілеуді (валюталық заңнаманы бұзғаны үшін), сондай-ақ әдетте төленбеген салықтар сомасының 50% мөлшерінде айыппұлдарды қамтиды.

Топ өзін барлық қолданыстағы салықты төледі немесе есептеді деп санайды. Түсініксіз жағдайларда Топ басшылықтың дәлелді бағалары негізінде салық міндеттемелерін есептеді. Топ саясаты талап ықтимал болатын есепті кезеңде резервтерді мойындауды көздейді және оның сомасы жеткілікті дәлдік дәрежесінде белгіленуі мүмкін. Қазақстандық салық салу жүйесіне төн белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұлдар мен есімпұлдардың ықтимал сомасы осы уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2024 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомалардан асып кетуі мүмкін. Мұндай сомаларды есептеу мүмкіндігіне және олардың ықтимал елеулі сипатына қарамастан, Топ басшылығы олардың екіталай немесе бағаланбайтын немесе екеуі де бір уақытта болуы мүмкін деп санайды.

Шарттық және шартты міндеттемелер. 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Банктің шарттық және шартты міндеттемелері келесі позицияларды қамтыған:

Мың Қазақстан теңгесімен	Еск.	2024 ж.	2023 ж.
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер			
Пайдаланылмаған кредит желілері		87,846,339	56,891,754
Кепілдіктер		41,447,690	28,583,467
Ахкредитивтер		20,083	-
Кредиттік сипаттағы барлық міндеттеме		129,314,112	85,475,221
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер бойынша ККЗ-ға бөлінген резерв	18	(117,392)	(121,641)
Кепілдіктер бойынша қамсыздандыру ретінде ұсталатындар клиенттер қаражаты	16	(5,885,660)	(1,766,580)
Резервті шегере отырып және ақша қаражаты түріндегі қамсыздандыруды шегере отырып, кредиттік сипаттағы барлық міндеттеме		123,311,060	83,587,000

25 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Кредиттік сипаттағы міндеттемелер. Кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер шарттық міндеттемелер болып табылады, олардың талаптары бойынша Топ міндеттеменің қолданыс мерзімі ішінде клиентке алдын ала келісілген талаптарда кредит беруге міндетті. Клиент үшінші тараптар алдындағы міндеттемелерін орындамаған жағдайда, Топтың төлемдерді жүзеге асыру жөніндегі қайтарып алынбайтын міндеттемелері болып табылатын кепілдіктер мен кепілдік аккредитивтер кредиттер мен қарыздар сияқты кредиттік тәуекел деңгейіне ие болады. Белгілі бір талаптарды орындаған кезде келісілген сома шегінде клиенттердің атынан төлемдерді жүзеге асыру жөніндегі Топтың жазбаша міндеттемелері болып табылатын құжаттамалық және тауарлық аккредитивтер тауарлардың тиісті жеткізілімдерімен немесе ақшадай депозиттермен қамтамасыз етіледі және, осыған сәйкес, тікелей қарыз алуға қарағанда тәуекел деңгейі төмен болады. Кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер кез келген қолайсыз жағдайлар туындаған кезде Топтың келісімінен біржақты шығу құқығын көздейді. Осылайша, ККЗ-ға бөлінген бағалау резерві 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда кредит беру міндеттемелері бойынша мойындалмады.

Кредит беру жөніндегі міндеттемелер несие, кепілдік немесе аккредитив түрінде кредит беру үшін басшылық бекіткен соманың пайдаланылмаған бөлігін қамтиды. Беру жөніндегі міндеттемелерге қатысты залалдар сомасының ықтималдығы пайдаланылмаған міндеттемелердің жалпы сомасынан аз, өйткені кредит беру жөніндегі міндеттемелер клиенттердің кредитті өтеу қабілеті бойынша белгілі бір талаптарды сақтауына байланысты.

Топ кредиттік сипаттағы міндеттемелердің өтелуіне дейін қалған мерзімді бақылап отырады, өйткені әдетте ұзақ мерзімді міндеттемелер қысқа мерзімді міндеттемелерге қарағанда кредиттік тәуекелдің жоғары деңгейіне ие. Жыл сайын Топ кредиттік қаражатты/міндеттемелерді алуға қолжетімді болуы кезеңін қайта қарау мақсатында берілген кредит лимиттеріне ревизия жүргізеді. Кредитті өтеу қабілеті нашарлаған жағдайда қолжетімді болу кезеңі жаңартылмайды.

Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша кредиттік тәуекел деңгейлері негізінде кредиттік сипаттағы міндеттемелердің кредиттік сапасына жасалған талдау келтірілген.

Мың Қазақстан теңгесімен	1-көзек (12 айдағы ККЗ)	
	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Кепілдіктер мен аккредитивтер		
-«А»-дан бастап «AAA»-ға дейін кредит рейтингі бар	20,486,622	9,631,756
-«В»-ден бастап «BBB»-ге дейін кредит рейтингі бар	9,075,662	10,585,476
-«С»-ден бастап «CCC»-ге дейін кредит рейтингі бар	11,905,489	8,366,235
Мойындалмаған жалпы құн	41,467,773	28,583,467
Кепілдіктер мен аккредитивтер бойынша резерв	(117,392)	(121,641)
Кредит беру жөніндегі міндеттемелер		
-«А»-дан бастап «AAA»-ға дейін кредит рейтингі бар	26,366,738	19,846,803
-«В»-ден бастап «BBB»-ге дейін кредит рейтингі бар	25,353,476	29,209,422
-«С»-ден бастап «CCC»-ге дейін кредит рейтингі бар	36,126,125	7,835,529
Мойындалмаған жалпы құн	87,846,339	56,891,754
Кредит беру жөніндегі міндеттемелерге бөлінген резерв	-	-

Банк пайдаланатын деңгейлер бойынша кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесінің және кредиттік сипаттағы міндеттемелерге қатысты дефолтты анықтауды және кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюын қоса алғанда, күтілетін кредиттік залалдарды бағалау тәсілінің сипаттамасы 26-ескертпеде келтіріледі.

25 Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

Шарттарға сәйкес пайдаланылмаған кредит желілері, аккредитивтер және кепілдіктер бойынша берешектің жалпы сомасы міндетті түрде болашақ ақшалай талаптарды білдірмейді, өйткені қарыз алушыға қаражат бермей-ақ осындай міндеттемелердің қолданыс мерзімінің аяқталуы немесе күші жойылуы мүмкін.

Төменде 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде ККЗ-ға бөлінген резервтердегі өзгерістерге жасалған талдау берілген:

Мың Қазақстан теңгерімен	1-көзек	Барлығы
2023 жылғы 1 қаңтардағы ККЗ бойынша резерв	(125,495)	(125,495)
Бір жыл ішіндегі ККЗ өзгеруі	2,942	2,942
Бағам айырмалары	912	912
2023 жылғы 31 желтоқсандағы ККЗ бойынша резерв	(121,641)	(121,641)
Бір жыл ішіндегі ККЗ өзгеруі	6,659	6,659
Бағам айырмалары	(2,410)	(2,410)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы ККЗ бойынша резерв	(117,392)	(117,392)

26 Тәуекелдерді басқару

Кіріспе. Топ тәуекелдерді басқаруды тұрақты анықтау, бағалау және бақылау барысында, сондай-ақ тәуекел лимиттерін белгілеу және өзге де ішкі бақылау шаралары арқылы жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару процесі Топтың тұрақты табыстылығын сақтау үшін өте маңызды және Топтың әрбір қызметкері өз міндеттеріне байланысты тәуекелдерге жауапты. Топ кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және өз кезегінде сауда операцияларымен байланысты тәуекелге және саудадан тыс қызметпен байланысты тәуекелге бөлінетін нарықтық тәуекелге бейім. Сонымен қатар Топ операциялық тәуекелдерге бейім.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау процесі қоршаған ортаның технологияның өзгеруі немесе саланың өзгеруі сияқты қызметті жүргізу тәуекелдеріне әсер етпейді. Мұндай тәуекелдерді Топ стратегиялық жоспарлау процесінде бақылайды.

Тәуекелдерді басқару процесі Топ тұрақты негізде жүзеге асыратын тәуекелдерді анықтауды, өлшеуді, бақылауды және шектеуді қамтиды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы. Тәуекелдерді анықтау және бақылау үшін жалпы жауапкершілік Директорлар кеңесіне жүктеледі, дегенмен, сонымен қатар, тәуекелдерді басқаруға және бақылауға жауапты жеке тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі. Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы тәсілі, тәуекелдерді басқару стратегиясы мен принциптерін бекіту үшін жауапты.

Басқарма. Басқарманың міндеті – Топтағы тәуекелдерді басқару процесін бақылау.

Директорлар кеңесінің Тәуекелдерді басқару жөніндегі комитеті. Директорлар кеңесінің Тәуекелдерді басқару жөніндегі комитеті сенімділігі мен тиімділігін қамтамасыз ету мақсатында тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау мәселелері бойынша ұсынымдар әзірлеу арқылы Топтың Директорлар кеңесіне көмектеседі.

Тәуекелдерді басқару. Тәуекелдерді басқару бөлімшесі тәуелсіз бақылау процесін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқарумен байланысты процедураларды енгізу және жүргізу үшін жауапты.

Бөлімше қызметінің негізгі мақсаты – Топ жүргізетін операциялардың түрі мен көлемін ескере отырып, оның тәуекелдерін тиімді түрде анықтауды, бағалауды және шектеуді қамтамасыз ететін тәуекелдерді анықтау және бақылау әдістерін қолдануды көздейтін Топтың тәуекелдерін тиімді басқару жүйесін құру және оның жұмыс істеуі болып табылады. Бұл бөлімше тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы есептілік жүйесінде толық ақпарат жинауды қамтамасыз етеді.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Топ қазынашылығы. Топтың Қазынашылығы Банктің активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымын басқару үшін жауапты. Сонымен қатар Қазынашылық өтімділік тәуекелі және Топты қаржыландыру тәуекелі үшін жауапты.

Ішкі аудит. Топта өтетін тәуекелдерді басқару процестерін жыл сайын ішкі аудит қызметі тексереді, ол процедуралардың жеткілікті болуын да, Топтың осы процедураларды орындауын да тексереді. Ішкі аудит бөлімі жүргізілген тексерулер нәтижесін басшылықпен талқылайды және Аудит жөніндегі комитетке өз қорытындылары мен ұсынымдарын береді.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері. Топтың тәуекелдері әдеттегі қызмет барысында күтілетін залалды да, статистикалық үлгілер негізінде ең үлкен нақты залалды бағалауды білдіретін күтпеген залалды да көрсететін әдіс арқылы бағаланады. Үлгілерде өткен тәжірибеден алынған және экономикалық жағдайларды ескере отырып түзетілген ықтималдық мөндері пайдаланылады. Топ сонымен қатар екіталай деп саналатын оқиғалар басталған жағдайда болатын «ең нашар сценарийлерді» модельдейді.

Тәуекелдерге мониторинг жүргізу және оларды бақылау көбінесе Топ белгілеген лимиттерге негізделеді. Мұндай лимиттер қызмет жүргізу стратегиясын және Топ жұмыс істейтін нарықтық жағдайларды, сондай-ақ Топтың қабылдауға дайын тәуекел деңгейін көрсетеді, бұл ретте жеке салаларға ерекше назар аударылады.

Осыған қоса, Топ тәуекелдер мен операциялардың барлық түрі бойынша жиынтық позицияға қатысты тәуекел көтеру бойынша өзінің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрі бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді талдау, бақылау және ерте анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат түсіндірмелермен Директорлар кеңесіне, Басқармаға, Активтер мен пассивтерді басқару жөніндегі комитетке, Кредиттік комитетке және әр бөлімше басшысына беріледі. Есепте кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшері туралы ақпарат, болжалды кредиттік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел лимиттерінен ауытқулар, өтімділік коэффициенттері, пайыздық мөлшерлеме өзгеруінің тәуекел коэффициенттері және тәуекел деңгейіндегі өзгерістер қамтылады.

Барлық деңгей үшін Топ тәуекелдер туралы әртүрлі есептер жасайды, олар Топтың барлық бөлімшесіне кең, қажет және өзекті ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз ету үшін таратылады.

Топ Басқармасы мен өзге де бөлімшелерінің қатысуымен мәжілістер жүйелі түрде өткізіледі, онда белгіленген лимиттерді қолдау, инвестициялар, өтімділік, сондай-ақ тәуекел деңгейіндегі өзгерістер талқыланады.

Тәуекелді азайту. Топ өзінің кредиттік тәуекелін азайту үшін қамсыздандыруды белсене қолданады (қосымша ақпарат төменде ашып көрсетілген).

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануы. Тәуекелдің шоғырлануы бірқатар контрагенттер ұқсас қызмет түрлерін жүзеге асырған немесе олардың қызметі бір географиялық аймақта жүргізілген немесе контрагенттер ұқсас экономикалық сипаттамаларға ие болған және экономикалық, саяси және басқа талаптардағы өзгерістер нәтижесінде осы контрагенттердің шарттық міндеттемелерді орындау қабілетіне ұқсас әсер еткен жағдайда пайда болады. Тәуекелдің шоғырлануы Топ қызметі нәтижелерінің белгілі бір салаға немесе географиялық аймаққа әсер ететін талаптардағы өзгерістерге салыстырмалы сезімталдығын көрсетеді.

Тәуекелдің шамадан тыс шоғырлануын болдырмау үшін Топтың саясаты мен процедуралары әртараптандырылған портфельді сақтауға бағытталған арнайы принциптерді қамтиды. Тәуекелдің белгіленген шоғырлануын басқару орындалады.

Кредиттік тәуекел.

Топ қаржы құралымен жүргізілетін операцияның бір тарапының шарт бойынша міндеттемені орындамауы салдарынан екінші тараптың қаржылық шығынға ұшырауына себеп болатын тәуекел сияқты кредиттік тәуекелге ұшырайды.

Кредиттік тәуекел салдарынан кредиттік сипаттағы қаржылық активтер мен баланстан тыс міндеттемелер пайда болатын Топтың контрагенттермен жүргізетін кредиттік және өзге де операцияларының нәтижесінде туындайды.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Топтың кредиттік тәуекелінің ең жоғары деңгейі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қаржы активтерінің баланстық құнында көрсетіледі. Берілген қаржылық кепілдіктер, кредит беру міндеттемелері, пайдаланылмаған кредит желілері және экспорттық/импорттық аккредитивтер үшін ең жоғары кредиттік тәуекел – міндеттеме сомасы.

Кредиттік тәуекелді басқару. Кредиттік тәуекел – бұл Топтың бизнесі үшін жалғыз маңызды тәуекел. Сондықтан басшылық кредиттік тәуекелді басқаруға ерекше назар аударады.

Тәуекелдерді басқару мақсатында кредиттік тәуекелді бағалау күрделі процесс болып табылады және үлгілерді қолдануды талап етеді, өйткені тәуекел нарықтық жағдайларға, күтілетін ақша ағындарына және уақыт өте келе өзгереді. Кредиттік тәуекелді активтер портфелі бойынша бағалау дефолт ықтималдығына, тиісті залал коэффициенттеріне және контрагенттер арасындағы дефолт корреляциясына қатысты қосымша бағалауды қажет етеді.

Лимиттер Топ бір қарыз алушыға немесе байланысты қарыз алушылар тобына лимиттер белгілеу, сондай-ақ географиялық және салалық сегменттер бойынша лимиттер белгілеу арқылы кредиттік тәуекелді бақылайды. Басшылық Өнімдер мен экономиканың салалары бойынша «кредиттік тәуекел лимиттерін жүйелі түрде бекітіп отырады. Мұндай тәуекелдерге жүргізілетін мониторинг жүйелі түрде жүзеге асырылады, бұл ретте лимиттер жылына кемінде бір рет қайта қаралады.

Кредиттік тәуекелді жіктеу жүйесі. Кредиттік тәуекелді бағалау және қаржы құралдарын кредиттік тәуекел деңгейі бойынша жіктеу мақсатында Топ келесі екі тәсілді қолданады: тәуекелдерге негізделген ішкі рейтинг жүйесі немесе сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің (Standard & Poor's (S&P), Fitch, Moody's) тәуекел деңгейлерін бағалауы.

Компанияны бағалау жүйесі (FDS) – қарыз алушылардың кредит төлеуге қабілетін анықтау жүйесі.

Келесі кестеде FDS жүйесінде пайдаланылатын кредиттік рейтингтер келтірілген:

Кредиттік рейтинг	Кредиттік рейтингке түсініктеме
AAA	Қаржылық және қаржылық емес критерийлерден бастап өте оңды компания болумен қатар, ұзақ мерзімді жоғары кредит төлеу қабілетін жалғастыра алады
AA	Қаржылық және қаржылық емес критерийлерден бастап оңды компания болумен қатар, ұзақ мерзімді кредит төлеу қабілетін жалғастыра алады
A	Жоғары қысқа мерзімді кредит төлеу қабілетіне ие және қаржылық және қаржылық емес критерийлерден бастап оңтайландыруды қамтамасыз еткен, жоғары кредит төлеу қабілеті бар компания
BBB	Қаржылық және қаржылық емес критерийлердің маңызды бөлігін кредит төлеу қабілетін оңтайландыруды қамтамасыз еткен, ұзақ мерзімді кредит төлеу қабілеті болжалданатын компания
BB	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлердің бір бөлігінде кредит төлеу қабілетін оңтайландыруды қамтамасыз етпеумен қатар қысқа мерзімді кредит төлеу қабілетіне ие Орташа ұзақ мерзімді тәуекелді талдау критерийлері аясында бағалауды талап ететін компания
B	Кредит төлеу қабілеті мерзімнің соңына дейін қайта қаралуы тиіс компания, қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлердің маңызды бөлігінде кредит төлеу қабілетін оңтайландыруды қамтамасыз етпеумен қатар Тәуекелді талдау критерийлері аясында бағалау қажет болуы мүмкін. Кепілдік бере отырып бағалау қажет.
CCC	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлердің маңызды бөлігі жағымсыз. Қысқа мерзімді кредит төлеу қабілетіне ие және міндеттемелерді орындаған кезде қиындықтар туындауы мүмкін болумен қатар кепілдікті конъюктурамен бағалауды талап ететін компания.
CC	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлер тұрғысынан келісуге болады, тәуекелдер шекарасынан төмен болып қалады. Кредит беруді тек Директорлар кеңесі құрылымының комитеттері немесе Бас дирекцияның 1-кредит комитеті ұсына алады.
C	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлер тұрғысынан келісуге болады, тәуекелдер шекарасынан төмен болып қалады. Кредит беруді тек Директорлар кеңесі құрылымының комитеттері ұсына алады.
D	Қаржылық және/немесе қаржылық емес критерийлер тұрғысынан келісуге болады, тәуекелдер шекарасынан төмен болып қалады. Кредит беруді тек Директорлар кеңесі құрылымының комитеттері ұсына алады.

(*) Қолма-қол ақшамен берілетін кредиттер немесе олардың баламалары осы кестенің аясында қаралмайды.

(**) Бір топта болатын компаниялар бас компанияның кредиттік рейтингін алады.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Рейтинг үлгілерін Кредиттік тәуекелдерді басқару департаменті жүйелі түрде қайта қарайды, дефолт туралы нақты мәліметтер негізінде бэк-тестілеу жүргізеді және қажет болған жағдайда жаңартады. Қолданылатын әдіске қарамастан, Топ рейтингтердің дәлдігін жүйелі түрде растап отырады, үлгілердің болжалды қабілеттерін есептейді және бағалайды.

Сыртқы рейтингтерді контрагенттерге S&P, Moody's және Fitch сияқты тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер береді. Бұл рейтингтер жалпыға қолжетімді. Мұндай рейтингтер мен дефолт ықтималдығының тиісті ауқымдары банкаралық депозиттер мен корреспонденттік шоттарға қолданылады.

Кредиттік тәуекел – Топтың клиенттері немесе контрагенттері өздерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау қаупі. Топ кредиттік тәуекелді Топтың жекелеген контрагенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ белгіленген тәуекел лимиттерінің сақталуына мониторинг жүргізу арқылы басқарады.

Топ контрагенттердің кредит төлеу қабілетіндегі ықтимал өзгерістерді ерте анықтауды, соның ішінде көпілдік мөлшерін мерзімді қайта қарауды қамтамасыз ету мақсатында кредит сапасын тексеру процедурасын әзірледі.

Кредиттік сапаны тексеру процедурасы Топқа ықтимал залалдардың мөлшерін тәуекелдер бойынша бағалауға және қажет шарапарды қолдануға мүмкіндік береді.

Кредиттік сипаттағы міндеттемелерге байланысты тәуекелдер. Топ өз клиенттеріне Топтың клиенттер атынан төлемдер жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін көпілдік алу мүмкіндігін береді. Клиенттер мұндай төлемдерді көпілдік беру талаптарына сәйкес Топқа өтейді. Көрсетілген шарттар бойынша Топ кредиттер бойынша тәуекелдерге ұқсас және дәл сондай процедуралар мен тәуекелдерді бақылау саясаты арқылы төмендетілетін тәуекелдерге ұшырайды.

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп баптарының баланстық құны өзара есеп айырысу туралы бас келісімдерді және қамсыздандыруды ұсыну туралы келісімдерді пайдалану салдарынан тәуекелдің төмендеуінің әсерін есепке алмай, осы баптар бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшерін өте дәл көрсетеді.

Әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы құралдары бойынша олардың баланстық құны кредиттік тәуекелдің ағымдағы мөлшерін білдіреді, бірақ бұл болашақта құнның өзгеруі нәтижесінде туындауы мүмкін тәуекелдің ең жоғары мөлшері емес.

Қаржы құралдарының әрбір класы бойынша кредиттік тәуекелдің ең жоғары мөлшері туралы толық ақпарат жеке ескертпелерде берілген. Қамсыздандырудың әсері және тәуекелді төмендетудің өзге де әдістері туралы ақпарат 11-ескертпеде және 26-ескертпеде ұсынылады.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар. Топтың қазынашылық және банкаралық қатынастар қаржылық қызмет көрсету ұйымдары, банктер, брокер-дилерлер, биржалар және клирингтік ұйымдар сияқты контрагенттермен қарым-қатынасты қамтиды. Мұндай қатынастарды бағалау үшін Топ қаржылық есептілік сияқты жалпыға қолжетімді ақпаратты және сыртқы рейтингтер сияқты басқа сыртқы көздерден алынған деректерге талдау жасайды.

Коммерциялық кредит беру және шағын бизнес кәсіпорындарына кредит беру. Коммерциялық кредит берілетін жағдайда қарыз алушыларға бағалауды Топтың кредиттік тәуекелдер департаменті жүргізеді. Кредиттік тәуекелді бағалау өртүрлі тарихи, қазіргі және болжалды ақпаратты ескеретін есептеу әдістемесіне негізделген, мысалы:

- Тарихи қаржылық ақпарат және клиенттер тұрғысынан дайындалған болжал мен жоспарлар. Мұндай қаржылық ақпарат алынған және күтілетін нәтижелер туралы деректерді, төлеу қабілеті коэффициенттерін, өтімділік коэффициенттерін және клиенттің қаржылық нәтижелерін бағалауға орынды болатын кез келген басқа коэффициенттерді қамтиды.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

- Сыртқы ақпарат көздерінен алынған клиенттер туралы жалпыға қолжетімді ақпарат. Мұндай ақпаратқа рейтингтік агенттіктер берген сыртқы рейтингтер, тәуелсіз талдаушылардың есептері, нарықта айналымда болатын облигациялар бағасы немесе баспасөз релиздері мен мақалалар кіреді.
- Макроэкономикалық немесе геосаяси ақпарат, мысалы, клиент өз қызметін жүзеге асыратын белгілі бір салаға және географиялық аймақтарға қатысты ЖІӨ өсу қарқыны.
- Ұйымның нәтижелерін анықтауға орынды болатын басқару сапасы мен клиенттің мүмкіндіктері туралы басқа дәлелді және расталған ақпарат.

Кредит сапасын бағалау әдістерінің күрделілігі мен елжей-тегжейінің деңгейі Топтың тәуекелге ұшырауына және клиенттің мөлшеріне байланысты өзгереді. Шағын бизнеске арналған кейбір күрделі емес кредиттерді Топ бөлшекті сауда өнімдерінің үлгілерін қолдана отырып бағалайды.

Тұтынушылық кредит беру және ипотекалық кредит беру. Тұтынушылық кредит беру және тұлғаларға кепілмен қамтамасыз етілген және кепілсіз кредиттерді қамтиды. Бұл өнімдерді ипотекалық кредиттермен бірге бағалау әртүрлі критерийлерді қолдану арқылы жүзеге асырылады, оның негізгі көрсеткіші – мерзімінен кешіктірілген күндер саны. Үлгілерде пайдаланылатын басқа да негізгі бастапқы деректер келесідей: басқа банктер мен мемлекеттік органдардың төлем тапсырма-талаптары бойынша есептен шығару фактілері, қайта бағалау қорытындысы бойынша кепілдегі заттардың нарықтық құнының төмендеуі, сол қарыз алушының басқа қаржы активтері бойынша дефолттың болуы, сондай-ақ кредит сомасының қамсыздандыру құнына арақатынасының коэффициенті.

Дефолт қаупіне ұшыраған шама. Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD) құнсыздану бойынша бағаланатын қаржы құралдарының жалпы баланстық құнын білдіреді және клиенттің дефолтқа жақындаған кезде қарызын ұлғайту қабілетін де, мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігін де көрсетеді. 1-кезеңдегі кредиттердің EAD шамасын есептеу үшін Топ 12 айлық ККЗ-ны бағалау мақсатында 12 ай ішінде дефолт ықтималдығын бағалайды. 2-кезеңдегі, 3-кезеңдегі активтер мен СҚКҚ қаржылық активтер үшін EAD көрсеткіші құралдың бүкіл қолданыс мерзімінде болуы мүмкін оқиғалар үшін қарастырылады.

Дефолт болған кездегі шығын деңгейі. Коммерциялық кредит беретін жағдайда LGD көрсеткіші кем дегенде үш айда бір рет бағаланады және оны Топтың бюджеттеу, тиімділікті талдау және тәуекелдерді басқару департаменті қайта қарап, бекітеді.

Кредиттік тәуекелді бағалау LGD бағалаудың стандарт үлгісіне негізделеді, нәтижесінде белгілі бір LGD деңгейлері белгіленеді. Осы LGD деңгейлері күтілетін EAD көрсеткішін ұсталатын қамсыздандыруды сату нәтижесінде қалпына келтіріледі немесе іске асырылады деп күтілетін сомалармен салыстыра отырып ескереді.

Топ клиенттерге кредиттерді болашақ ақша ағындарын бағалауға орынды болатын негізгі сипаттамалар негізінде топтарға бөлді. Ол үшін өткен кезеңдердің шығындары туралы ақпарат пайдаланылады және мүмкіндіктеріне тән сипаттамалардың кең ауқымы, сондай-ақ қарыз алушының сипаттамалары қарастырылады.

Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі. Топ ККЗ есептелетін барлық активті тұрақты түрде тексереді. Құрал немесе құралдар портфелі бойынша құнсыздануға бөлінген бағалау резервін қандай сомада құру қажет екенін анықтау үшін (яғни, 12 айдағы ККЗ немесе бүкіл мерзімдегі ККЗ сомасында) Топ бастапқыда мойындаған сәттен бастап осы құрал немесе құралдар портфелі бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай ұлғайғанына талдау жасайды. Қарыз алушы шартта көзделген төлемдерді мерзімінен 30 күнге кешіктірсе, Топ қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы мойындалған сәттен бері айтарлықтай ұлғайды деп санайды.

Сонымен қатар, Топ актив бойынша кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өскенін көрсету үшін клиентті/кредитті проблемалылар тізіміне ауыстыру немесе кредиттік оқиғаға байланысты қайта құрылымдау сияқты қосымша сапалы әдісті қолданады.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Топ бойынша ұқсас активтердің ККЗ-ны топтық негізде бағалаған жағдайда Топ бастапқы мойындалған сөттен бастап кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюының болуын бағалаған кездегі принциптерді қолданады.

Бағалауы топтық негізде жүргізілетін қаржы активтерін топтастыру.

Төменде көрсетілген факторларға байланысты Топ ККЗ-ны жеке негізде немесе топтық негізде есептейді.

Топ ККЗ-ны жеке негізде есептейтін активтер кластарына мыналар кіреді:

- қаржылық активтер класына қарамастан 3-кезеңнің барлық активтері;
- жалпы құны меншікті капиталдың 0,2%-нан асатын қаржылық активтер.

Топ ККЗ-ны топтық негізде есептейтін активтер кластарына мыналар кіреді:

- 1 және 2-кезеңдегі ипотекалық және тұтынушылық кредиттер, сондай-ақ 1 және 2-кезеңдегі коммерциялық кредит беру портфелі;
- жалпы құны меншікті капиталдың 0,2%-нан аспайтын қаржылық активтер.

Болжалды ақпарат және көп мәртебі экономикалық сценарий.

Топ өзінің ККЗ-ны есептеу үлгілерінде мыналарды бастапқы экономикалық деректер ретінде пайдаланады:

- ЖІӨ өсуі;
- номиналды ақшалай кірістердің өсуі;
- жұмыссыздық деңгейі;
- инфляция;
- тұрғын үй нарығындағы номиналды бағалар.

ККЗ-ны есептеген кезде қолданылатын бастапқы деректер мен үлгілер кейде қаржылық есептілік ұсынылатын күндегі жай-күйі бойынша нарықтың барлық сипаттамасын көрсетпейді. Мұндай айырмашылықтар маңызды болса, мұны көрсету үшін кейде сапалы түзетулер немесе уақытша түзетулер ретінде қабаттасулар жасалады.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Болжалды ақпаратты алу үшін Топ сыртқы көздерден (сыртқы рейтингтік агенттіктер, мемлекеттік органдар, мысалы, орталық банктер және халықаралық қаржы институттары) алынған деректерді пайдаланады. Топтың кредиттік тәуекелдер департаментінің мамандары көп мәртебелі сценарийлерге қатысты салмақ коэффициенттерін анықтайды. Төмендегі кестеде әрбір экономикалық сценарийде ККЗ-ны бағалау үшін қолданылатын негізгі болжалды экономикалық айнымалылар/жорамалдар мәндері көрсетілген. «Кейінгі жылдар» бағанына арналған деректер ұзақ мерзімді орташа көрсеткіш болып табылады, сондықтан 2024 жылғы 31 желтоқсандағы барлық сценарий үшін бірдей болады.

Негізгі факторлар	ККЗ сценарийі	Берілген ықтималдық, %	2024 ж.	2025 ж.	2026 ж.	Одан кейінгі жылдар
ЖӨӨ өсуі, %	Оптимистік	10 %	4.79%	5.41%	5.23%	5.22%
	Базалық	70 %	4.24%	4.82%	5.07%	4.94%
	Пессимистік	20 %	3.94%	3.64%	3.84%	3.81%
Номиналды ақшалай кірістің өсуі, %	Оптимистік	10 %	12.23%	11.45%	10.64%	10.96%
	Базалық	70 %	9.44%	8.67%	8.77%	8.82%
	Пессимистік	20 %	7.67%	8.48%	8.61%	8.51%
Жұмыссыздық деңгейі, %	Оптимистік	10 %	4.55%	4.52%	4.52%	4.52%
	Базалық	70 %	4.79%	4.76%	4.76%	4.76%
	Пессимистік	20 %	5.10%	5.07%	5.07%	5.07%
Инфляция, %	Оптимистік	10 %	8.00%	6.79%	6.15%	6.46%
	Базалық	70 %	8.42%	7.43%	6.29%	6.73%
	Пессимистік	20 %	8.85%	9.69%	9.80%	9.68%
Тұрғын үй нарығындағы номиналды баға, мың теңге/ш.м.	Оптимистік	10 %	528.56	569.38	609.52	593.39
	Базалық	70 %	549.57	591.75	631.89	615.63
	Пессимистік	20 %	514.88	548.32	584.47	570.28
Мұнай бағасы, АҚШ долл./баррель	Оптимистік	10 %	82.60	87.60	87.00	86.66
	Базалық	70 %	80.83	77.95	76.83	77.45
	Пессимистік	20 %	79.70	61.50	60.00	62.27

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топтың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануы төменде келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	Қазақстан	ЭЫДҰ-ға кіретін елдер	ЭЫДҰ-ға кірмейтін елдер	Барлығы
Активтер				
Ақша қаражаты және оның баламалары	75,754,996	24,153,772	5,305,932	105,214,700
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	1,027,054	-	-	1,027,054
Инвестициялар	7,001	-	-	7,001
Клиенттерге берілген кредиттер	157,641,046	14,441,264	-	172,082,310
Басқа қаржылық активтер	397,714	199	79	397,992
Барлық монетарлық актив	234,827,811	38,595,235	5,306,011	278,729,057
Міндеттемелер				
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	3,882,436	18,388,135	-	22,270,571
Клиенттердің қаражаты	165,503,379	4,772,492	914,774	171,190,645
Жалдау бойынша міндеттемелер	483,702	-	-	483,702
Басқа қаржылық міндеттемелер	110,337	3,934	7,056	121,327
Барлық монетарлық міндеттеме	169,979,854	23,164,561	921,830	194,066,245

Төменде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топтың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің географиялық шоғырлануы келтірілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	Қазақстан	ЭЫДҰ-ға кіретін елдер	ЭЫДҰ-ға кірмейтін елдер	Барлығы
Активтер				
Ақша қаражаты және оның баламалары	97,732,493	6,795,908	699,238	105,227,639
Басқа банктердегі қаражат	-	-	1,140,673	1,140,673
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялық бағалы қағаздар	1,032,340	-	-	1,032,340
Инвестициялар	7,001	-	-	7,001
Клиенттерге берілген кредиттер	100,131,066	6,260,678	-	106,391,744
Басқа қаржылық активтер	384,886	272	87	385,245
Барлық монетарлық актив	199,287,786	13,056,858	1,839,998	214,184,642
Міндеттемелер				
Кредиттік мекемелердің қаражаты	3,884,065	-	-	3,884,065
Клиенттердің қаражаты	148,053,289	4,001,021	627,778	152,682,088
Жалдау бойынша міндеттемелер	383,080	-	-	383,080
Басқа қаржылық міндеттемелер	104,924	11,944	760	117,628
Барлық монетарлық міндеттеме	152,425,358	4,012,965	628,538	157,066,861

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару. Өтімділік тәуекелі – бұл Топтың төлемдер бойынша міндеттемелерін әдеттегі немесе күтпеген жағдайларда өтеу мерзімі келгенде орындай алмай тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында басшылық банк салымдарының қолданыстағы ең төмен мөлшеріне қосымша өртүрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімді болуын қамтамасыз етті. Сонымен қатар басшылық өтімділікті ескере отырып, активтерді басқарады және болашақ ақша ағындары мен өтімділікке күнделікті мониторинг жүргізеді. Бұл процесс күтілетін ақша ағындарын бағалауды және қажет болған жағдайда қосымша қаржыландыруды алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамсыздандыруды қамтиды.

Топ күн сайын өтімділіктің бірқатар ішкі көрсеткіштеріне мониторинг жүргізеді. Топтың қазынашылығы ақша позициясы мен өтімділігі жоғары бағалы қағаздар портфелін пайдалана отырып тұрақты негізде қысқа мерзімді өтімділікті басқарады.

Сонымен қатар, Топ ҚРҰБ міндетті нормативтер түрінде белгілеген өтімділікке қойылатын талаптарды орындауға міндетті. Топ ақша қаражатының ағыны күтпеген жерден тоқтатылған жағдайда ақша қаражатына тез сатылуы мүмкін түрлі, жоғары сұраныстағы активтер портфеліне ие. Сонымен бірге, Топ ақша қаражатына деген қажеттілікті қанағаттандыру үшін пайдалана алатын кредит желілері туралы келісімдер жасады.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелерді талдау. Төмендегі кестеде өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша Топтың 31 желтоқсандағы қаржылық міндеттемелері көрсетілген. Бірінші талап бойынша өтелуі тиіс міндеттемелер өтеу туралы талап ең ерте ықтимал күнге мәлімделгендей қаралады. Алайда, Топ көптеген клиенттер Топтың тиісті төлемді жүзеге асыруға міндетті болатын ең ерте күні өтеуді талап етпейді деп күтеді және сәйкесінше кесте өткен кезеңдерде салымдарды талап ету туралы ақпараттың негізінде Топ есептеген күтілетін ақша ағындарын көрсетпейді.

Мың Қазақстан теңгесімен	Талап өткенге дейін	3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан аса	Барлығы
2024 жылғы 31 желтоқсанда						
Қаржылық міндеттемелер						
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	2,240	34,000	3,014,942	22,468,101	-	25,519,283
Клиенттердің қаражаты	52,045,337	27,090,904	94,281,892	1,674,982	124,733	175,823,648
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	44,637	94,775	326,710	17,580	483,702
Басқа қаржылық міндеттемелер:	331	8,374	29,815	45,603	37,204	121,327
Барлық дисконтталмаған қаржылық міндеттеме	52,047,908	27,783,915	97,421,224	24,515,396	179,517	201,947,960

Мың Қазақстан теңгесімен	Талап өткенге дейін	3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан аса	Барлығы
2023 жылғы 31 желтоқсанда						
Қаржылық міндеттемелер						
Кредиттік мекемелердің қаражаты	3,884,065	10,483	247,061	766,686	-	4,908,315
Клиенттердің қаражаты	46,169,470	20,702,702	89,324,479	2,762,857	69,274	159,028,782
Жалдау бойынша міндеттемелер	25,815	10,830	121,767	132,439	119,400	410,251
Басқа қаржылық міндеттемелер:	31,762	136	13,455	72,267	8	117,628
Барлық дисконтталмаған қаржылық міндеттеме	50,111,112	20,724,151	89,706,782	3,734,249	188,682	164,464,976

26 Төуекелдерді басқару (жалғасы)

Өтеу мерзімдері бойынша міндеттемелерге жасалған талдаудың «талап етілгенге дейін және 1 айға дейінгі мерзімде» санатындағы клиенттер қаражатының елеулі бөлігін көрсететініне қарамастан, бұл қаражатты қайтару тарихи түрде осы кестеде көрсетілгеннен ұзағырақ мерзімде жүргізілді. Бұл депозиттер сенімді және ұзақ мерзімді қаржыландыру көзін қалыптастырады. 2024 жылы клиенттер қаражатының айтарлықтай жылыстауы болмады және Топ басшылығы жақын арада мұндай жылыстауды күтпейді.

Топ өтеу мерзімі бойынша жоғарыда келтірілген міндеттемелерге жасалған талдауды өтімділікті басқару үшін дисконттауды есепке алмай пайдаланбайды. Оның орнына топ төмендегі кестеде көрсетілген өтеудің күтілетін мерзімдері мен өтімділіктің күтілетін алшақтығын бақылайды:

Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша өтеу мерзіміне қатысты қаржы құралдарына жасалған талдау келтірілген:

Мұқ Қазақстан теңгесімен	Талап еткенге дейін және 1 айға дейінгі мерзімде	1 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	12 айдан 5 жылға дейін	5 жылдан аса	Барлығы
Активтер						
Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары	106,214,700	-	-	-	-	106,214,700
Инвестициялық бағалы қағаздар	1,027,054	-	-	-	-	1,027,054
Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер	5,413,851	46,595,697	37,967,271	62,080,542	20,024,949	172,082,310
Инвестициялар	-	-	-	-	7,001	7,001
Басқа қаржылық активтер	391,580	-	-	1,435	4,977	397,992
Барлығы	112,047,185	46,595,697	37,967,271	62,081,977	20,036,927	278,729,057
Міндеттемелер						
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	2,240	82,436	1,425,000	20,760,895	-	22,270,571
Клиенттердің қаражаты	72,365,046	28,996,224	68,241,989	1,465,132	122,254	171,190,645
Жалдау бойынша міндеттемелер	16,737	58,555	64,120	326,710	17,580	483,702
Басқа қаржылық міндеттемелер:	331	8,374	29,815	45,603	37,204	121,327
Қаржылық міндеттемелер бойынша барлық болашақ ықтимал төлем	72,384,354	29,145,589	69,760,924	22,598,340	177,038	194,066,245
Қаржы құралдары бойынша өтімділік алшақтығы	39,662,831	17,450,108	(31,793,653)	39,483,637	19,859,889	64,662,812

Бірінші талап бойынша өтелуі тиіс міндеттемелер жоғарыдағы кестеде өтеу туралы талап мәлімделгендей қаралады. Алайда, Топ көптеген клиенттер Топтың тиісті төлемді жүзеге асыруға міндетті болатын ең ерте күні өтеуді талап етпейді деп күтеді және сәйкесінше кесте өткен кезеңдерде клиенттердің қаражатын талап ету туралы ақпараттың негізінде Топ есептеген күтілетін ақша ағындарын көрсетпейді.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша өтеу мерзіміне қатысты қаржы құралдарына жасалған талдау ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	Талап өткенге дейін және 1 айға дейінгі мерзімде	1 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	12 айдан 5 жылға дейін	5 жылдан аса	Барлығы
Активтер						
Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары	103,763,851	1,463,788	-	-	-	105,227,639
Басқа банктөредегі қаражат	1,140,673	-	-	-	-	1,140,673
Инвестициялық бағалы қағаздар	1,032,340	-	-	-	-	1,032,340
Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер	4,759,540	32,602,539	37,407,873	27,881,618	3,740,174	106,391,744
Инвестициялар	-	-	-	-	7,001	7,001
Басқа қаржылық активтер	372,624	-	-	821	11,800	385,245
Барлығы	111,069,028	34,066,327	37,407,873	27,882,439	3,758,975	214,184,642
Міндеттемелер						
Клиенттердің қаражаты	66,626,906	42,979,397	41,191,544	1,820,245	63,994	152,682,088
Кредиттік мекемелердің қаражаты	-	84,065	-	3,800,000	-	3,884,065
Жалдау бойынша міндеттемелер	36,530	53,959	54,983	204,024	33,584	383,080
Басқа қаржылық міндеттеме	31,778	5,058	8,517	72,267	8	117,628
Қаржылық міндеттемелер бойынша барлық болашақ ықтимал төлем	66,695,216	43,122,479	41,255,044	5,896,536	97,586	157,066,861
Қаржы құралдары бойынша өтімділік алшақтығы	44,373,812	(9,056,152)	(3,847,171)	21,985,903	3,661,389	57,117,781

Кепілдіктер мен аккредитивтер бойынша төлемдерге қатысты өтімділік талаптары өтеу мерзімдері бойынша талдауда жоғарыда көрсетілген тиісті міндеттемелердің сомасынан айтарлықтай төмен, өйткені Топ әдетте осы міндеттемелер бойынша қаражатты үшінші тараптар талап етеді деп күтпейді. Жоғарыда ұсынылған кестеге енгізілген қарыз беру бойынша шарттық міндеттемелердің жалпы сомасы болашақта төленуі тиіс ақша қаражатының сомасын білдірмеуі мүмкін, өйткені бұл міндеттемелердің көбі талап етілмеген немесе олардың қолданыс мерзімі аяқталғанға дейін тоқтатылуы мүмкін.

Өтеу мерзімдеріндегі айырмашылықтарға жасалған талдау қайтарылуы әдетте жоғарыдағы кестелерде көрсетілгеннен ұзағырақ мерзім ішінде өткен ағымдағы шоттардағы қаражаттың тарихи тұрақтылығын көрсетпейді. Бұл қалдықтар кестелерде талап өткен кезде өтелуі тиіс сомаларға енгізілген.

Төмендегі кестеде Топтың кредиттік сипаттағы шартты және шарттық міндеттемелерінің шарттық мерзімі көрсетілген. Осы кестеде Топ осындай шарттарды аяқтау күнін негізге ала отырып, кредиттік сипаттағы шартты және шарттық міндеттемелердің шарттық қолданыс мерзімдерін ашып көрсетеді.

Мың Қазақстан теңгесімен	3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан аса	Барлығы
2024 жыл	219,018	3,368,527	43,499,983	82,226,584	129,314,112
2023 жыл	1,268,762	6,978,463	63,115,076	14,112,920	85,475,221

Клиент міндеттемені орындауды талап ете алатын ең ерте күн бойынша шартты және шарттық міндеттемелердің қолданыс мерзімі ұсынылған жағдайда, жоғарыда көрсетілген барлық міндеттеме «3 айға дейін» санатында ұсынылатын болады.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Топ кредиттік сипаттағы барлық шарттық міндеттемелерді олардың қолданыс мерзімі аяқталғанға дейін орындау талап етілмейді деп күтеді.

Нарықтық тәуекел. Нарықтық тәуекел – бұл қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құнының пайыздық мөлшерлемелер, валюта бағамдары және үлестік құралдардың бағалары сияқты нарықтық параметрлердегі өзгерістер салдарынан өзгермелі болуы тәуекелі. Валюталық позицияларды қоспағанда, Топтың нарықтық тәуекелдің айтарлықтай шоғырлануы жоқ.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі. Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруі болашақ ақша ағындарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін болғандықтан туындайды. Топтың 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша сауда-саттық емес қаржылық активтері мен пайыздық мөлшерлемесі өзгермелі болатын қаржылық міндеттемелері жоқ.

Валюталық тәуекел. Валюталық тәуекел – Топ өз қызметін жүзеге асырған кезде шетел валюталары бағамының өзгеруіне байланысты шығындардың туындау тәуекелі. Залаңдар тәуекелі Топтың валюталар бойынша позицияларын құндық мәнде қайта бағалаудан туындайды. Топ басшылығы валюталар бойынша қабылданатын тәуекел деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және олардың күнделікті негізде сақталуын бақылайды.

Келесі кестеде Топтың 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша монетарлық активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ болжалды ақша ағындары бойынша айтарлықтай позициялары бар валюталар көрсетілген. Жүргізілген талдау теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістердің жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепке (кейбір монетарлық активтер мен әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал болатын міндеттемелердің болуына байланысты) әсерін есептеуден тұрады. Барлық басқа параметр тұрақты мәндер ретінде қабылданады. Кестедегі теріс сомалар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте ықтимал таза төмендеуді көрсетеді, ал оң сомалар ықтимал таза өсуді көрсетеді:

	2024 ж.		2023 ж.	
	Валюта бағамындағы өзгеріс, %	Салық салуға дейінгі табысқа әсер	Валюта бағамындағы өзгеріс, %	Салық салуға дейінгі табысқа әсер
<i>Мың Қазақстан теңгесімен</i>				
Валютасы				
Ресей рублі	4.55%.	1,807	4.56%.	(2,054)
	-4.55%.	(1,807)	-4.45%.	2,004
Еуро	1.76%.	(159)	1.84%.	672
	-1.76%.	159	-1.83%.	(667)
АҚШ доллары	1.59%.	(16,729)	1.74%.	(10,389)
	-1.59%.	16,729	-1.70%.	10,118

Топта ашық валюталық позицияларға лимиттер белгіленгендіктен және позицияның белгіленген лимит шегінде болғанына байланысты валюталық позиция бір жыл ішінде шамамен тең мәндерге ие болды.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Топтың 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша валюталық позициясы төменде ұсынылған:

Мың Қазақстан теңгесімен	Теңге	АҚШ доллары	Ресей рублі	Еуро	Басқа Валюталар	Барлығы
Активтер						
Ақша қаражаты және оның баламалары	65,504,144	26,453,172	276,670	12,922,509	58,205	105,214,700
Инвестициялық бағалы қағаздар	1,027,054	-	-	-	-	1,027,054
Клиенттерге берілген кредиттер	98,893,262	70,246,953	-	2,942,095	-	172,082,310
Инвестициялар	7,001	-	-	-	-	7,001
Басқа қаржылық активтер	303,493	94,422	-	77	-	397,992
Қаржылық активтер	165,734,954	96,794,547	276,670	15,864,681	58,205	278,729,057
Міндеттемелер						
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	3,884,676	18,385,895	-	-	-	22,270,571
Клиенттердің қаражаты	75,608,047	79,430,489	236,537	15,873,166	42,406	171,190,645
Жалдау бойынша міндеттемелер	483,702	-	-	-	-	483,702
Басқа қаржылық міндеттемелер:	106,065	14,899	94	269	-	121,327
Қаржылық міндеттемелер	80,082,490	97,831,283	236,631	15,873,435	42,406	194,066,245
Таза баланстық позиция	85,652,464	(1,036,736)	40,039	(8,754)	15,799	84,662,812

Топтың 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша валюталық позициясы төменде ұсынылған:

Мың Қазақстан теңгесімен	Теңге	АҚШ доллары	Ресей рублі	Еуро	Басқа Валюталар	Барлығы
Активтер						
Ақша қаражаты және оның баламалары	54,624,081	47,514,196	247,467	2,711,734	130,161	105,227,639
Басқа банктердегі қаражат	-	1,140,673	-	-	-	1,140,673
Инвестициялық бағалы қағаздар	1,032,340	-	-	-	-	1,032,340
Клиенттерге берілген кредиттер	63,410,302	40,371,903	-	2,609,539	-	106,391,744
Инвестициялар	7,001	-	-	-	-	7,001
Басқа қаржылық активтер	302,135	81,676	-	1,434	-	385,245
Қаржылық активтер	119,375,859	89,108,448	247,467	5,322,707	130,161	214,184,642
Міндеттемелер						
Кредиттік мекемелердің қаражаты	3,884,065	-	-	-	-	3,884,065
Клиенттердің қаражаты	57,326,747	80,688,126	291,983	5,285,963	89,269	152,682,088
Жалдау бойынша міндеттемелер	383,080	-	-	-	-	383,080
Басқа қаржылық міндеттемелер:	100,591	16,251	530	256	-	117,628
Қаржылық міндеттемелер	61,694,483	89,704,377	292,513	5,286,219	89,269	157,066,861
Таза баланстық позиция	57,681,376	(595,929)	(45,046)	36,488	40,892	57,117,781

Пайыздық тәуекел Топ нарықтық пайыздық мөлшерлемелер ауытқуының оның қаржылық жағдайына және ақша ағындарына беретін әсеріне байланысты тәуекелді өзіне қабылдайды. Мұндай ауытқулар пайыздық маржа деңгейін жоғарылатуы мүмкін, бірақ пайыздық мөлшерлемелер күтпеген кезде өзгерген жағдайда пайыздық маржа төмендеуі немесе залалға өкелуі мүмкін. Басшылық пайыздық мөлшерлемелердің сәйкес келмеуінің қолпайлы деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және белгіленген лимиттердің сақталуын тұрақты негізде бақылауды жүзеге асырады.

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Алайда 2024 жылы Топтың сауда портфелі болмады.

Төмендегі кестеде 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топтың қаржылық жағдайының лайыздық тәуекеліне жасалған жалпы талдау келтірілген. Сонымен қатар онда өтеу мерзімдері бойынша бөлінген Топтың қаржылық активтері мен баланстық құн бойынша міндеттемелерінің жалпы сомалары көрсетіледі.

Мың теңгемен	Талап өткенге дейін және 1 айға дейінгі мерзімде	1 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан аса	Барлығы
2024 жылғы 31 желтоқсан					
Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары	103,443,134	-	-	-	103,443,134
Инвестициялық бағалы қағаздар	1,027,054	-	-	-	1,027,054
Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер	5,413,851	46,595,697	37,967,271	82,105,491	172,082,310
Барлық қаржылық актив	109,884,039	46,595,697	37,967,271	82,105,491	276,552,498
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	2,240	82,436	1,425,000	20,780,895	22,270,571
Клиенттердің қаражаты	72,365,046	28,996,224	68,241,989	1,587,386	171,190,645
Жалдау бойынша міндеттемелер	16,737	58,555	64,120	344,290	483,702
Барлық қаржылық міндеттеме	72,384,023	29,137,215	69,731,109	22,692,571	193,944,918
2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша таза алшақтық	37,500,016	17,458,482	(31,763,838)	59,412,920	82,607,580
2023 жылғы 31 желтоқсан					
Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары	101,468,961	1,463,788	-	-	102,932,749
Басқа банктердегі қаражат	1,140,673	-	-	-	1,140,673
Инвестициялық бағалы қағаздар	1,032,340	-	-	-	1,032,340
Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер	4,759,540	32,602,539	37,407,873	31,621,792	106,391,744
Барлық қаржылық актив	108,401,514	34,066,327	37,407,873	31,621,792	211,497,506
Клиенттердің қаражаты	66,626,909	42,979,396	41,191,544	1,884,239	152,682,088
Кредиттік мекемелердің қаражаты	-	84,065	-	3,800,000	3,884,065
Жалдау бойынша міндеттемелер	36,530	53,959	54,983	237,808	383,080
Барлық қаржылық міндеттеме	66,663,439	43,117,420	41,246,527	5,921,847	156,949,233
2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша таза алшақтық	41,738,075	(9,051,093)	(3,838,654)	25,699,945	54,548,273

26 Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Топ қаржы құралдары бойынша пайыздық мөлшерлемелерге мониторинг жүргізеді. Төмендегі кестеде Топтың негізгі басшылары талдау жасаған есептер негізінде тиісті есепті күнге белгіленген пайыздық мөлшерлемелер келтірілген. Бағалы қағаздарға қатысты пайыздық мөлшерлемелер есепті күндегі нарықтық баға белгілеулеріне негізделген өтеуге кірістілікті білдіреді.

% жылына	2024 ж.				2023 ж.			
	EUR	USD	KZT	Басқа	EUR	USD	KZT	Басқа
Активтер								
Ақша қаражаты және ақша қаражатының баламалары	2.63	2.32	13.60	7.83	2.23	4.17	13.98	-
Инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	13.76	-	-	-	13.76	-
Клиенттерге берілген кредиттер мен алдын ала төлемдер	8.92	8.58	18.74	-	8.71	8.04	18.60	-
Инвестициялар	-	-	-	-	-	-	-	-
Басқа қаржылық активтер	-	-	-	-	-	-	-	-
Міндеттемелер								
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	-	8.90	8.50	-	-	-	8.50	-
Клиенттердің қаражаты	0.36	1.85	9.15	-	0.41	1.62	8.14	-
- алымдағы және жинақ шоттар	-	-	-	-	-	-	-	-
- мерзімді депозиттер	0.55	2.43	14.28	-	0.82	2.03	14.40	-
Жалдау бойынша міндеттемелер	-	-	11.60	-	-	-	8.06	-
Басқа қаржылық міндеттемелер	0.50	0.52	0.50	0.50	0.50	0.55	0.49	0.50

Егер 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ұлттық валютадағы пайыздық мөлшерлемелер 500 базистік тармаққа және шетел валютасында 200 базистік тармаққа төмен болса, ал басқа айнымалы шамалар өзгеріссіз қалса, бір жылдағы пайда негізінен пайыздық талаптар бойынша төмен пайыздық кірістердің нәтижесінде 3,406 млн теңгеге (2023 ж.: 2,976 млн. теңгеге) аз соманы құрайтын еді.

Ал 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ұлттық валютадағы пайыздық мөлшерлемелер 500 базистік тармаққа және шетел валютасында 200 базистік тармаққа жоғары болса, ал басқа айнымалы шамалар қалса, бір жылдағы пайда негізінен пайыздық талаптар бойынша жоғары пайыздық кірістердің нәтижесінде 2,693 млн теңгеге (2023 ж.: 2,745 млн. теңгеге) артық соманы құрайтын еді.

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – бұл жүйелік сәтсіздікке, қызметкерлердің қателіктеріне, алаяқтыққа немесе сыртқы оқиғаларға байланысты туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі жұмысын тоқтатқан кезде операциялық тәуекелдер беделге нұқсан келтіруі, құқықтық салдарға немесе қаржылық шығындарға әкелуі мүмкін. Топ барлық операциялық тәуекел жойылды деген болжал жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесі арқылы және қадағалау және ықтимал тәуекелдерге тиісті жауап беру арқылы Топ мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, қол жеткізу құрықтарын, бекіту және салыстыру процедураларын, қызметкерлерді оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда, бағалау процедураларын тиімді белуді көздейді.

27 Әділ құнды бағалау

Әділ құнды бағалау процедурасы. Топ Басқармасы саясат пен процедураларды Топтың меншігіндегі жылжымайтын мүліктің әділ құнын мерзімді бағалау мақсатында белгілейді.

Топтың жері мен ғимараттарын бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады. Бағалаушыны таңдауды анықтайтын талаптарға нарықты білу, беделді болу, тәуелсіздік және кәсіби стандарттарды сақтау кіреді.

Әрбір есепті күнге Топ басшылығы Топтың есеп саясатына сәйкес қайта бағалау немесе қайта талдау талап етілетін активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістеріне талдау жасайды. Осы талдаудың мақсаттары үшін Топ басшылығы бағалау есептеріндегі ақпаратты шарттармен және басқа да маңызды құжаттармен салыстыра отырып, алдыңғы бағалау жүргізілген кезде пайдаланылған негізгі бастапқы деректерді тексереді. Сыртқы бағалаушылармен бірге Топ басшылығы әрбір актив пен міндеттеменің әділ құнының әрбір өзгерісін тиісті сыртқы көздермен салыстырып, осындай өзгерістің негізді екенін анықтайды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша негізгі құралдардың құрамында кеңсе ғимараттары мен жерге тәуелсіз бағалау жүргізілді. Бағалауды кәсіби біліктілігі және өзінің орналасқан жері мен санаты бойынша бағаланатын жылжымайтын мүлікке ұқсас мүлікті бағалаудың кәсіби тәжірибесі бар «Мүлікті бағалау кафедрасы» ЖҚ кәсіби бағалаушылардың тәуелсіз фирмасы жүргізді.

Алматы қаласының Алмалы ауданындағы жылжымайтын мүлік құнының өзгеру динамикасындағы айырмашылықты және Топ басшылығының талдауын ескере отырып, ғимараттар мен жердің баланстық құны нарықтық конъюнктураны барабар көрсетеді және олардың құны шамамен нарықтық құнға тең деген шешім қабылданды. Осыған байланысты 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша Топ оларға қайта бағалау жүргізбеді.

Әділ құн иерархиясы. Топ бағалау үлгісіне байланысты активтер мен міндеттемелердің әділ құнын анықтау және ол туралы ақпаратты ашу үшін мынадай иерархияны пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы баға ұсыныстары (түзетілмеген).
- 2-деңгей: есепте көрсетілген әділ құнға айтарлықтай әсер ететін барлық бастапқы дерек тікелей немесе жанама түрде бақыланатын басқа үлгілер.
- 3-деңгей: есепте көрсетілген әділ құнға елеулі әсер ететін кейбір бастапқы деректері нарықта бақыланатын үлгілер.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Топ активтер мен міндеттемелердің кластарын актив немесе міндеттеме бойынша табиғаты, сипаттамалары мен тәуекелдері, сондай-ақ әділ құн иерархиясындағы деңгейі негізінде анықтады.

27 Өділ құнды бағалау (жалғасы)

Мың Қазақстан теңгесімен	Бағалау күні	Мыналарды пайдалана отырып әділ құнды бағалау			
		1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
2024 жыл					
Әділ құны бойынша бағаланатын активтер					
Негізгі құралдар – жер мен ғимараттар	2024 ж. 31 желтоқсан	-	-	3,844,179	3,844,179
Сатуға арналған айналымнан тыс активтер	2024 ж. 31 желтоқсан	-	-	8,489,108	8,489,108
Инвестициялар	2024 ж. 31 желтоқсан	-	7,001	-	7,001
Әділ құны ашып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты және оның баламалары	2024 ж. 31 желтоқсан	1,774,848	103,439,852	-	105,214,700
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	2024 ж. 31 желтоқсан	-	993,976	-	993,976
Клиенттерге берілген кредиттер	2024 ж. 31 желтоқсан	-	-	171,700,668	171,700,668
Басқа қаржылық активтер	2024 ж. 31 желтоқсан	-	-	397,992	397,992
Әділ құны ашып көрсетілетін міндеттемелер					
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	2024 ж. 31 желтоқсан	-	22,582,583	-	22,582,583
Клиенттердің қаражаты	2024 ж. 31 желтоқсан	-	-	166,482,816	166,482,816
Жалдау бойынша міндеттемелер	2024 ж. 31 желтоқсан	-	-	483,702	483,702
Басқа қаржылық міндеттемелер	2024 ж. 31 желтоқсан	-	-	121,327	121,327

Мың Қазақстан теңгесімен	Бағалау күні	Мыналарды пайдалана отырып өділ құнды бағалау			
		1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
2023 жыл					
Өділ құны бойынша бағаланатын активтер					
Негізгі құралдар – жер мен ғимараттар	2023 ж. 31 желтоқсан	-	-	4,432,473	4,432,473
Сатуға арналған айналымнан тыс активтер	2023 ж. 31 желтоқсан	-	-	10,003,177	10,003,177
Инвестициялар	2023 ж. 31 желтоқсан	-	7,001	-	7,001
Өділ құны ашып көрсетілетін активтер					
Ақша қаражаты және оның баламалары	2023 ж. 31 желтоқсан	2,300,984	102,926,655	-	105,227,639
Басқа банктердегі қаражат	2023 ж. 31 желтоқсан	-	1,140,236	-	1,140,236
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	2023 ж. 31 желтоқсан	-	984,508	-	984,508
Клиенттерге берілген кредиттер	2023 ж. 31 желтоқсан	-	-	102,727,463	102,727,463
Басқа қаржылық активтер	2023 ж. 31 желтоқсан	-	-	385,245	385,245
Өділ құны ашып көрсетілетін міндеттемелер					
Кредиттік мекемелердің қаражаты	2023 ж. 31 желтоқсан	-	3,773,559	-	3,773,559
Клиенттердің қаражаты	2023 ж. 31 желтоқсан	-	-	152,677,801	152,677,801
Жалдау бойынша міндеттемелер	2023 ж. 31 желтоқсан	-	-	383,080	383,080
Басқа қаржылық міндеттемелер	2023 ж. 31 желтоқсан	-	-	117,628	117,628

27 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Әділ құны бойынша есепке алынбайтын қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құны. Төменде қаржылық жағдай туралы есепте әділ құн бойынша көрсетілмейтін Топтың қаржы құралдарының кластары бойынша баланстық құн мен әділ құнды салыстыру келтірілген.

Кестеде қаржылық емес активтер мен қаржылық емес міндеттемелердің әділ құнының мәндері көрсетілмеген.

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.			2023 ж.		
	Баланстық құн	Әділ құн	Мойындалм аған кіріс/ (шығыс)	Баланстық құн	Әділ құн	Мойындалм аған кіріс/ (шығыс)
Қаржылық активтер						
Ақша қаражаты және оның баламалары	105,214,700	105,214,700	-	105,227,639	105,227,639	-
Басқа банкілердегі қаражат	-	-	-	1,140,673	1,140,236	(437)
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	1,027,054	993,976	(33,078)	1,032,340	984,508	(47,832)
Клиенттерге берілген кредиттер	172,082,310	171,700,668	(381,642)	106,391,744	102,727,463	(3,664,281)
Басқа қаржылық активтер	397,992	397,992	-	385,245	385,245	-
Қаржылық міндеттемелер						
Басқа банкілер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	22,270,571	22,582,583	(312,012)	3,884,065	3,773,559	110,506
Клиенттердің қаражаты	171,190,645	168,482,816	4,707,829	152,682,088	152,677,801	4,287
Жалдау бойынша міндеттемелер	483,702	483,702	-	383,080	383,080	-
Басқа қаржылық міндеттемелер	121,327	121,327	-	117,628	117,628	-
Іске асырылмаған әділ құнға енгізілген мойындалмаған өзгерістің жиынты			3,981,097			(3,597,757)

Әділ құнды бір реттік бағалау

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ сатуға арналған айналымнан тыс активтер ретінде жіктелген активтерді сату шығындарын шегере отырып әділ құнға қайта бағалау жүргізді. Бұл әділ құн мәні әділ құн иерархиясындағы бағалаудың 3-деңгейіне қатысты. Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы әділ құнды бағалау үшін пайдаланылған бағалау үлгілері мен негізгі деректер келтірілген.

Мың Қазақстан теңгесімен	Әділ құн	Бағалау үлгісі	Пайдаланылатын негізгі деректер
Сатуға арналған айналымнан тыс активтер (немесе шығатын топтар)	10,003,177	Нарықтағы аналогтармен салыстыру	Нарықтағы ұқсас объектілердің бағасы

Сатуға арналған айналымнан тыс активтерге жер және өндірістік мақсаттағы ғимараттар болып табылатын инвестициялық жылжымайтын мүлік кіреді.

Бағалау үлгілері және жорамалдар. Төменде шоғырландырылған қаржылық есептілікте әділ құн бойынша көрсетілетін активтер мен міндеттемелердің, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құн бойынша бағаланбайтын, бірақ әділ құны ашып көрсетілетін баптардың әділ құны белгілеуге негіз болған үлгілер мен жорамалдар сипатталған.

Негізгі құралдар – жер мен ғимараттар. Топтың жері мен ғимараттарының әділ құны нарықпен салыстыру әдісімен белгіленеді. Бұл бағалау нақты бір жылжымайтын мүліктің сипатындағы, орналасқан жеріндегі немесе күйіндегі айырмашылықтарға қатысты түзетілген нарықтық операциялардың бағаларына негізделгенін білдіреді.

27 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Әділ құны баланстық құнына шамамен тең болатын активтер. Өтімді немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан аз) қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерге қатысты жағдайда олардың әділ құны шамамен баланстық құнға тең болады деп жорамалданады. Бұл жорамал талап етілгенге дейінгі салымдарға және белгіленген өтеу мерзімі жоқ жинақ шоттарына да қолданылады.

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын кредиттер. Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын кредиттердің әділ құны тәсілдер үйлесімін пайдалана отырып белгіленеді. Қажет болған жағдайда кредиттердің әділ құны қарыз алушы немесе соған ұқсас ұйымдар шығарған борыштық бағалы қағаздардың бақыланатын бағасы негізінде бағаланады. Басқа жағдайларда бағалау дисконтталған құнды есептеу модельдеріне негізделген ішкі модельдерді қолдана отырып немесе белгілі бір жағдайларда (мысалы, қамсыздандыру ретінде ұсталатын активтер бойынша ақша ағындарына қатысты) – сыртқы бағалау көздерін қолдана отырып жүзеге асырылады. Бағалау үлгілеріне арналған бақыланбайтын негізгі деректерге қарыз алушының операциялық қызметі нәтижесінде күтілетін ақша ағындарымен немесе қамсыздандыруды бағалаумен байланысты кредиттік, нарықтық және өтімділік тәуекелдеріне енгізілетін түзетулер кіреді.

Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері және қаржылық міндеттемелер. Бағалау әдістеріне осы сәтте келтірілген таза құнды бағалау, ақша қаражатының ағылып келуін дисконттау және оған қатысты нарықтық баға белгілеулер мәлім болатын ұқсас құралдармен салыстыру модельдері кіреді. Бағалау үшін пайдаланылатын пайымдар мен деректерге тәуекелсіз және базалық сыйақы мөлшерлемесі кредиттік спрэдтер және дисконттау мөлшерлемесін бағалау үшін пайдаланылатын өзге де түзетулер, акциялар мен облигацияларға баға белгілеу және валюта бағамдары жатады. Бағалау әдістері нарыққа тәуелсіз қатысушылар белгілеген есепті күнгі жай-күйі бойынша қаржы құралының бағасын көрсететін құнды анықтауға бағытталған.

Бағасы белгіленбеген құралдардың, клиенттерге берілетін кредиттердің, клиенттер депозиттерінің, кредиттік ұйымдардағы қаражаттардың, басқа банктердің қаражаттарының, басқа да қаржылық активтер мен міндеттемелердің, қаржылық жалдау жөніндегі міндеттемелердің әділ құны қазіргі уақытта қолданыста болатын ұқсас талаптармен, кредиттік тәуекелмен және өтеу мерзімімен берешек бойынша қолданыстағы мөлшерлемелерді пайдалана отырып, болашақ ақша ағындарын дисконттау арқылы бағаланады. Келесі жорамалдарды басшылық қаржы құралдарының әділ құнын бағалау үшін пайдаланады:

Келесі жорамалдарды басшылық қаржы құралдарының әділ құнын бағалау үшін пайдаланады:

- корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер және бөлшекті клиенттерге берілген кредиттер бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін теңгедегі активтерге 8.0-27.0%, сәйкесінше шетел валютасындағы активтерге 5.5-14.0% дисконттау мөлшерлемелері пайдаланылды (2023 жылғы 31 желтоқсанда: сәйкесінше 8.0-27.0% және 5.5-11.0%);
- ағымдағы шоттар мен корпоративтік және бөлшекті клиенттердің депозиттері бойынша болжалды болашақ ақша ағындарын есептеу үшін теңгедегі депозиттерге 7.0-17.7%, сәйкесінше шетел валютасындағы депозиттерге 0.1-4.0% дисконттау мөлшерлемелері пайдаланылды (2023 жылғы 31 желтоқсанда: сәйкесінше 0.1-17.5% және 0.1-4.0%).

27 Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Елеулі бақыланбайтын негізгі деректер және әділ құны бойынша бағаланатын 3-деңгейдегі қаржылық емес құралдардың негізгі жорамалдағы өзгерістерге сезімталдығы.

Келесі кестеде 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы әділ құн иерархиясының 3-деңгейіне жатқызылған Топтың ғимараттары мен жерінің әділ құнын бағалаудың ең маңызды бақыланбайтын негізгі деректерге енгізілетін өзгерістерге сезімталдығы туралы жинақталған ақпарат берілген.

Бақыланбайтын негізгі деректер	Ауқым	Сезімталдық сипаттамасы
Сауда жеңілдігі	0,0%–10,0%	Сауда жеңілдігінің ұлғаюу/азаяуы Топтың жері мен ғимараттарының әділ құнының өсуіне/төмендеуіне әкелуі мүмкін.
Ауданға түзету енгізу	–27,0%–9,0%	Ауданға енгізілетін түзетудің ұлғаюу/азаяуы Топтың жері мен ғимараттарының әділ құнының өсуіне/төмендеуіне әкелуі мүмкін.
Нысаналы мақсатқа түзету енгізу	3,7%–6,2%	Нысаналы мақсатқа енгізілетін түзетудің ұлғаюу/азаяуы Топтың жері мен ғимараттарының әділ құнының өсуіне/төмендеуіне әкелуі мүмкін.

28 Қаржылық емес активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдеріне жасалған талдау

Қаржылық жағдай туралы есептің баптарын өтімділік тәртібімен ұсыну. Топтың нақты белгіленетін операциялық циклі жоқ, сондықтан Топ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте айналымдағы және айналымнан тыс активтер мен ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді міндеттемелерді бөлек ұсынбайды. Оның орнына активтер мен міндеттемелер өтімділік тәртібімен ұсынылады. Күтілетін өтеу мерзімдері бойынша қаржы құралдарын талдау 26-ескертпеде келтірілген. Төмендегі кестеде 26-ескертпеде келтірілген талдауға енгізілмеген баптар үшін есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 ай өткенге дейін немесе одан кейін қалпына келтіруге немесе өтеуге күтілетін сомалар туралы ақпарат берілген.

Топтың өтеу жөніндегі шарттық дисконтталмаған міндеттемелері туралы ақпарат 26-ескертпеде ашып көрсетілген.

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.			2023 ж.		
	Бір жылдың ішінде	Бір жылдан астам	Барлығы	Бір жылдың ішінде	Бір жылдан астам	Барлығы
Сатуға арналған айналымнан тыс активтер	8,489,108	-	8,489,108	10,003,177	-	10,003,177
Негізгі құралдар	-	4,823,669	4,823,669	-	5,226,740	5,226,740
Материалдық емес активтер	-	792,465	792,465	-	729,750	729,750
Ағымдағы салық міндеттемелерін алдын ала төлеу	26,594	-	26,594	26,278	-	26,278
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша актив	-	1,170	1,170	-	345	345
Басқа қаржылық емес активтер	1,394,896	-	1,394,896	1,410,953	-	1,410,953
Барлық қаржылық емес актив	9,910,598	5,617,304	15,527,902	11,440,408	5,956,835	17,397,243
Қазіргі КТС бойынша міндеттемелер	808	-	808	31,203	-	31,203
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	-	183,695	183,695	-	208,627	208,627
Басқа қаржылық емес міндеттемелер	768,675	-	768,675	392,255	-	392,255
Барлық қаржылық емес міндеттеме	769,483	183,695	953,178	423,458	208,627	632,085

29 Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету

24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» ХБЕС (IAS) сәйкес біреуінің екінші тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе айтарлықтай әсер етуге мүмкіндігі болатын тараптар байланысты тараптар болып саналады. Тараптар байланысты, байланысты емес деген мәселені шешкен кезде өздерінің заңды нысаны ғана емес, тараптар арасындағы қатынастардың мазмұны ескеріледі.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелерді жасай алады. Мұндай мәмілелердің бағасы мен талаптары байланысты емес тараптар арасындағы бағалар мен мәмілелердің талаптарынан өзгеше болуы мүмкін.

Байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар көлемі, 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы салыдо, сондай-ақ көрсетілген күндерде аяқталған жылдардағы шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.				2023 ж.			
	Бақылаушы акционер	Негізгі басқарушы қызметкерлер	Ортақ бақылаудағы ұйымдар	Барлығы	Бақылаушы акционер	Негізгі басқарушы қызметкерлер	Ортақ бақылаудағы ұйымдар	Барлығы
Активтер								
Ақша қаражаты және оның баламалары	654,276	-	310,051	964,327	1,590,550	-	1,240,005	2,830,555
Басқа банктердегі қаражат	-	-	-	-	-	-	1,140,673	1,140,673
Клиенттерге берілген кредиттер	-	83,704	7,114,007	7,197,711	-	74,605	-	74,605
Міндеттемелер								
Басқа банктер мен кредиттік мекемелердің қаражаты	18,388,135	-	-	18,388,135	-	-	-	-
Клиенттердің қаражаты	-	48,870	207,315	256,185	-	92,118	204,506	296,624

Төменде 2023 жылғы және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар бойынша кірістер пен шығыстар баптары көрсетілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.				2023 ж.			
	Бақылаушы акционер	Негізгі басқарушы қызметкерлер	Ортақ бақылаудағы ұйымдар	Барлығы	Бақылаушы акционер	Негізгі басқарушы қызметкерлер	Ортақ бақылаудағы ұйымдар	Барлығы
Пайыздық кіріс	545,533	6,972	821,772	1,374,277	320,133	9,927	124,605	454,665
Пайыздық шығыс	(7,024)	(1,148)	(1,655)	(9,827)	-	(299)	(1,112)	(1,411)
Комиссиялық шығыс	(110,633)	-	(13,690)	(124,323)	(56,875)	-	(26,839)	(83,714)
Басқа кіріс	-	-	4,993	4,993	-	-	-	-
Басқа операциялық шығыс	-	-	(9,943)	(9,943)	-	-	(210,436)	(210,436)

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша негізгі басқарушы қызметкерлердің кредиттерінің жылдық сыйақы мөлшерлемесі 8%–18% (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша: жылдық 8%–18%) және өтеу мерзімі 2025-2034 жылдары (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша: 2025-2029 жылдары) болды.

2024 жылғы желтоқсанда Бақылаушы акционер Топта екі жыл мерзіміне 6,9% мөлшерлемесімен 35,000,000 АҚШ доллары сомасына депозит орналастырды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ұйымдардың ортақ бақылаудағы кредиттері жылдық сыйақы мөлшерлемесі 19%–19.2% және өтеу мерзімі 2029 жылы болды.

Төменде 2024 жыл бойынша негізгі басқарушы қызметкерлер қатарынан 10 мүшеге (2023 жылда: 11 мүшеге) берілген сыйақы туралы ақпарат ұсынылады:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
Жалақы және қызметкерлерге төленетін басқа қысқа мерзімді төлемдер	202,757	174,302
Өлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	18,661	16,704
Негізгі басқарушылық қызметкерлерге барлық сыйақы	221,418	191,006

30 Капиталдың жеткілікті болуы

Топ өз қызметіне тән тәуекелдерден қорғану мақсатында капиталдың жеткілікті болуы деңгейін белсенді басқарады. Топ капиталының жеткілікті болуы ҚРҰБ белгілеген басқа әдістерді, нормативтерді пайдалану арқылы бақыланады.

2024 және 2023 жылдар бойы Топ капиталға қатысты барлық сыртқы белгіленген талапты толық орындады.

Топ үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Топтың капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауын қамтамасыз ету және қызметті жүзеге асыру және акционерлік құнды барынша арттыру үшін қажет жоғары кредиттік рейтинг пен капиталдың жеткілікті болуы нормативтерін сақтауда.

Топ өз капиталының құрылымын басқарады және оны жүзеге асырылатын қызмет түрлерінің экономикалық жағдайлары мен тәуекел сипаттамаларындағы өзгерістер аясында түзетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда капиталды басқару мақсаттарына, саясаты мен процедураларына өзгерістер енгізілмеді.

ҚРҰБ белгілеген қолданыстағы талаптарға сәйкес банктер мыналарды қолдауы тиіс:

- Кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің, операциялық тәуекелдің сомасына қатынасы (k1);
- 1-деңгейдегі капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді ескеріп, инвестицияларды шегере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің, операциялық тәуекелдің сомасына қатынасы (k1-2);
- Жалпы капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің, операциялық тәуекелдің сомасына қатынасы (k2).

Жоғарыда көрсетілген коэффициенттерді есептеу мақсатында жасалған инвестициялар заңды тұлғаның акционерлік капиталына (жарғылық капиталға қатысу үлесіне), сондай-ақ жиынтық мөлшері Топтың 1-деңгейдегі капиталы мен 2-деңгейдегі капиталының жалпы мөлшерінің 10%-нан асатын заңды тұлғаның реттелген борышына салынатын салымдар болып табылады.

Кестеде 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша ҚРҰБ талаптарына сәйкес есептелген Топтың капиталына жасалған талдау көрсетілген:

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
1-деңгейдегі капитал	98,317,754	73,126,248
2-деңгейдегі капитал	-	-
Барлық капитал	98,317,754	73,126,248
Активтер, тәуекелді есепке ала отырып өлшенген шартты және ықтимал талаптар, ықтимал талаптар мен міндеттемелер	317,221,650	204,786,837
Капиталдың жеткілікті болуы k1 коэффициенті (кемінде 5.5%)	31 %	36 %
Капиталдың жеткілікті болуы k1–2 коэффициенті (кемінде 6.5%)	31 %	36 %
Капиталдың жеткілікті болуы k2 коэффициенті (кемінде 8.0%)	31 %	36 %

30 Капиталдың жеткілікті болуы (жалғасы)

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
1-деңгейдегі капитал		
Акционерлік капитал	48,500,000	48,500,000
Қайта бағалау резервтері	316,747	779,176
Бөлінбеген пайда	23,938,468	8,287,187
Жинақталған ашылған резерв	1,177,175	1,177,175
Ағымдағы жылдың пайдасы	25,177,829	15,112,460
Материалдық емес активтер, соның ішінде гудвилл	(792,465)	(729,750)
1-деңгейдегі барлық капитал	98,317,754	73,126,248
2-деңгейдегі капитал		
Қайта бағалау қоры	-	-
Реттелген борыш	-	-
2-деңгейдегі барлық капитал	-	-
Барлық капитал	98,317,754	73,126,248

Мың Қазақстан теңгесімен	2024 ж.	2023 ж.
Кредиттік тәуекелді ескере отырып өлшенген активтер	265,113,796	167,923,194
Кредиттік тәуекелді ескере отырып өлшенген шартты және ықтимал міндеттемелер	41,260,891	29,184,509
Нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтер мен шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелер	76,625	236,477
Операциялық тәуекел	10,770,338	7,442,657
Барлық тәуекел сомасы	317,221,650	204,786,837

31 Есепті күннен кейінгі оқиғалар

2025 жылғы 20 наурызда Банктің Директорлар Кеңесі еншілес ұйымдары – «Қазақстан-Зираат Халықаралық-1 Стресс Активтерін Басқару Ұйымы» ЖШС-ны, «Қазақстан-Зираат Халықаралық-2 Стресс Активтерін Басқару Ұйымы» ЖШС-ны ерікті тарату және 2025 жылғы 30 қыркүйекке дейін олардың қызметін тоқтату туралы шешімді бекітті.